

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Wrocław, dnia 3 listopada 2014 r.

Poz. 4549

UCHWAŁA NR LIV/232/2014 RADY GMINY MALCZYCE

z dnia 28 października 2014 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi, baneru, pieczęci, łańcuchów władzy i sztandaru Gminy Malczyce.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie terytorialnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zmianami) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 1978 r. Nr 31, poz. 130 ze zmianami) uchwała się co następuje:

§ 1. Ustanawia się symbole Gminy Malczyce: herb, flagę, baner, pieczęcie, łańcuchy władzy oraz sztandar, mające stanowić trwałe znamiona tożsamości wspólnoty samorządowej, symbolizując więź historyczną, kulturową i społeczno – ekonomiczną mieszkańców gminy.

§ 2. Herb Gminy Malczyce Powyższe rozumowanie skłania nas do przedstawienia następującego projektu herbu gminy Malczyce: W polu srebrnym, na falach błękitno-srebrno-błękitnych, łódka czarna, z zaznaczonymi konturami desek srebrnymi, z rozwiniętym żaglem trójkątnym czerwonym, na którym znak osobisty Henryka Brodatego srebrny. Czarna łódź z czerwonym żaglem na błękitno-srebrnych falach pochodzi ze znaku pieczętnego siedziby gminy, Malczyc. Znak osobisty Henryka Brodatego podkreśla położenie gminy na Dolnym Śląsku i stanowi symbol wspólny dla wszystkich wsi. Kombinacja obu elementów symbolizuje ciągłość historyczną terenu dzisiejszej gminy od czasów Henryka Brodatego do czasów najnowszych. Barwy herbu są takie, jak w XX-wiecznym herbie Malczyc. Srebro oznacza pokorę, czystość, uczciwość, niewinność, niepokalaność, bogactwo, czerwień odwagę, waleczność, chwałę, błękit piękność, wzniosłość, pochwałę, prawość, czerń bogactwo, ale i pokorę. Niezależnie od tego, znaczenie mają też kombinacje barw. Srebrna z czerwoną oznaczają odwagę, srebrna z czarną – powściągliwość, skromność. Dopuszcza się, na potrzeby poligrafii i grafiki komputerowej, wyrażanie tynktury srebrnej przez kolor biały. Graficzny wzór herbu stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3. Flagę Gminy Malczyce stanowi płat o proporcjach 5:8 (wysokość do długości). Płat podzielony pionowo na pasy: czerwony, biały, błękitny, o szerokości kolejno 1/2, 1/4, 1/4 szerokości płata. Pas czerwony z herbem gminy szerokości 3/8 szerokości płata w części centralnej. Wzór graficzny flagi stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 4. Baner Gminy Malczyce to prostokątny płat materiału o proporcji 1:4 (szerokość do wysokości), będący pionowym odwzorowaniem flagi. Płat podzielony na pasy: czerwony, biały i błękitny o wysokościach kolejno 4/6, 1/6, 1/6 wysokości płata. Pas czerwony z herbem gminy w części centralnej, wysokości 9/40 wysokości płata. Wzór graficzny baneru stanowi załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 5. Ustanawia się Pieczęć Ozdobną Gminy Malczyce. Pieczęcie Ozdobne gminy Malczyce zaprojektowano w trzech wariantach: pieczęć ogólna, pieczęć Rady Gminy i pieczęć Wójta. We wszystkich przypadkach pieczęcie są okrągłe, o średnicy 36 mm, z godłem herbu gminy w części centralnej oraz majuskułową legendą otokową w postaci odpowiednio:

GMINA*MALCZYCE*, Przerzywnik

ma formę gwiazdy heraldycznej. Pieczęcie mają średnicę 36 mm. Wzór graficzny Pieczęci Ozdobnej Gminy Malczyce stanowi załącznik nr 4 do niniejszej uchwały.

§ 6. Ustanawia się Pieczęć Ozdobną Rady Gminy Malczyce. Pieczęcie Ozdobne gminy Malczyce zaprojektowano w trzech wariantach: pieczęć ogólna, pieczęć Rady Gminy i pieczęć Wójta. We wszystkich przypadkach pieczęcie są okrągłe, o średnicy 36 mm, z godłem herbu gminy w części centralnej oraz majuskułową legendą otokową w postaci odpowiednio:

RADA GMINY MALCZYCE

, Przerzywnik

ma formę gwiazdy heraldycznej. Pieczęcie mają średnicę 36 mm. Wzór graficzny Pieczęci Ozdobnej Rady Gminy Malczyce stanowi załącznik nr 5 do niniejszej uchwały.

§ 7. Ustanawia się Pieczęć Ozdobną Wójta Gminy Malczyce. Pieczęcie Ozdobne gminy Malczyce zaprojektowano w trzech wariantach: pieczęć ogólna, pieczęć Rady Gminy i pieczęć Wójta. We wszystkich przypadkach pieczęcie są okrągłe, o średnicy 36 mm, z godłem herbu gminy w części centralnej oraz majuskułową legendą otokową w postaci odpowiednio:

*WÓJT GMINY**MALCZYCE*. Przerzywnik

ma formę gwiazdy heraldycznej. Pieczęcie mają średnicę 36 mm. Wzór graficzny Pieczęci Ozdobnej Wójta Gminy Malczyce stanowi załącznik nr 6 do niniejszej uchwały.

§ 8. Ustanawia się Łańcuch Wójta Gminy Malczyce. Łańcuchy władzy gminy Malczyce składają się z 14 ogniw w kształcie stylizowanych dwuliści bluszczu. Pierwsze, licząc od klejnotu, stanowią ramy dla kartuszków z godłami: województwa (ogniwo 1), powiatu (dwa ogniwa flankujące ogniwo 1), oraz symbolicznych przedstawień historycznych i współczesnych zajęć mieszkańców – symbolu żeglarzy i portowców – kotwicy (kolejne heraldycznie prawe ogniwo), symbolu handlu i transportu – laski Merkurego (kolejne heraldycznie lewe ogniwo), kolei żelaznej (kolejne prawe ogniwo) oraz rolnictwa (kolejne lewe ogniwo). Klejnot łańcucha stanowi, przywieszona u dołu, plakietka z godłem herbu gminy w okrągłym polu i w kartuszu z czwórliścia bluszczu. Zewnętrzna średnica łańcucha wynosi 350 mm, wewnętrzna 220 mm, wysokość plakietki z herbem 95 mm. Łańcuchy są metalowe, wójtowski pozłacany. Motyw liścia bluszczu nawiązuje do faktu, że roślina ta jest często spotykaną na terenie Gminy rośliną chronioną. Wzór graficzny Łańcucha Wójta Gminy Malczyce stanowi załącznik nr 7 do niniejszej uchwały.

§ 9. Ustanawia się Łańcuch Przewodniczącego Rady Gminy Malczyce. Łańcuchy władzy gminy Malczyce składają się z 14 ogniw w kształcie stylizowanych dwuliścia bluszczu. Pierwsze, licząc od klejnotu, stanowią ramy dla kartuszów z godłami: województwa (ogniwo 1), powiatu (dwa ogniwa flankujące ogniwo 1), oraz symbolicznych przedstawień historycznych i współczesnych zajęć mieszkańców – symbolu żeglarzy i portowców – kotwicy (kolejne heraldycznie prawe ogniwo), symbolu handlu i transportu – laski Merkurego (kolejne heraldycznie lewe ogniwo), kolei żelaznej (kolejne prawe ogniwo) oraz rolnictwa (kolejne lewe ogniwo). Klejnot łańcucha stanowi, przywieszona u dołu, plakietka z godłem herbu gminy w okrągłym polu i w kartuszu z czwórliścia bluszczu. Zewnętrzna średnica łańcucha wynosi 350 mm, wewnętrzna 220 mm, wysokość plakietki z herbem 95 mm. Łańcuchy są metalowe, Przewodniczącego Rady Gminy posrebrzany. Motyw liścia bluszczu nawiązuje do faktu, że roślina ta jest często spotykaną na terenie Gminy rośliną chronioną. Wzór graficzny Łańcucha Przewodniczącej Rady Gminy Malczyce stanowi załącznik nr 8 do niniejszej uchwały.

§ 10. Ustanawia się Sztandar Gminy Malczyce. Sztandar gminy Malczyce jest płatem kwadratowym o wymiarach 100x100 cm, obszytym frędzlą złotą szerokości 5 cm. Płat zawieszony jest na drzewcu długości 200 cm, z drewna toczonego, zwieńczonym grotem z metalu barwy złotej, w postaci stylizowanego liścia bluszczu, osadzonego na tulei. Prawa strona płata jest biała, z herbem państwowym otoczonym wieńcem z liści bluszczu zielonych u dołu i po bokach. Lewa strona płata jest czerwona, w części centralnej z herbem Gminy. U góry płata sztandaru napis majuskułowy GMINA, u dołu półkoliście MALCZYCE, nicią białą. Czcionka Bookman Old Style. Herb gminy flankują małe herby – z prawej województwa, z lewej powiatu. W rogach znajdują się godła nawiązujące do historycznych oraz obecnych zajęć mieszkańców Gminy – kolejno, zgodnie z ruchem wskazówek zegara – symbolu żeglarzy i portowców – kotwica, transportu i handlu – laska Merkurego, "uskrzydłonego koła" jako uniwersalnego znaku kolei żelaznej, rolnictwa – snop zboża. Wzór graficzny prawego płata Sztandaru Gminy Malczyce stanowi załącznik nr 9 do niniejszej uchwały, wzór graficzny lewego płata Sztandaru Gminy Malczyce stanowi załącznik nr 10 do niniejszej uchwały.

§ 11. Herb, flaga lub baner gminy umieszczone będą w sali obrad Rady Gminy, w pomieszczeniach Urzędu Gminy oraz innych budynkach gminnych. Herb, flaga i baner eksponowane będą z okazji publicznych uroczystości gminnych w miejscu ich odbywania oraz umieszczane w innych miejscach za zgodą Rady Gminy. Herb umieszczany będzie na ceremonialnych drukach urzędowych przewodniczącego rady oraz wójta. Łańcuch Przewodniczącego Rady Gminy używany jest podczas uroczystej sesji Rady Gminy. Łańcuch Wójta Gminy jest używany podczas uroczystości samorządowych i państwowych. Sztandar Gminy umieszczany jest w miejscach obrad Rady Gminy oraz podczas uroczystości, świąt oraz rocznic państwowych i samorządowych, gdy bierze w nich udział Rada *in gremio* lub upoważniony jej organ. O użyciu sztandaru decyduje Przewodniczący Rady.

§ 12. Herb gminy może być używany na przedmiotach przeznaczonych do celów handlowych i reklamowych wyłącznie za zgodą Wójta Gminy Malczyce .

§ 13. 1. W przyszłości wyobrażenie herbu Gminy Malczyce może być wprowadzone na inne pieczęcie instytucji samorządowych tylko w trybie odrębnej uchwały.

2. Regulamin użycia symboli Gminy Malczyce stanowi załącznik nr 11 do niniejszej uchwały.

3. Uzasadnienie heraldyczno-historyczne wraz z załącznikami stanowią załącznik nr 12 do niniejszej uchwały.

§ 14. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Malczyce.

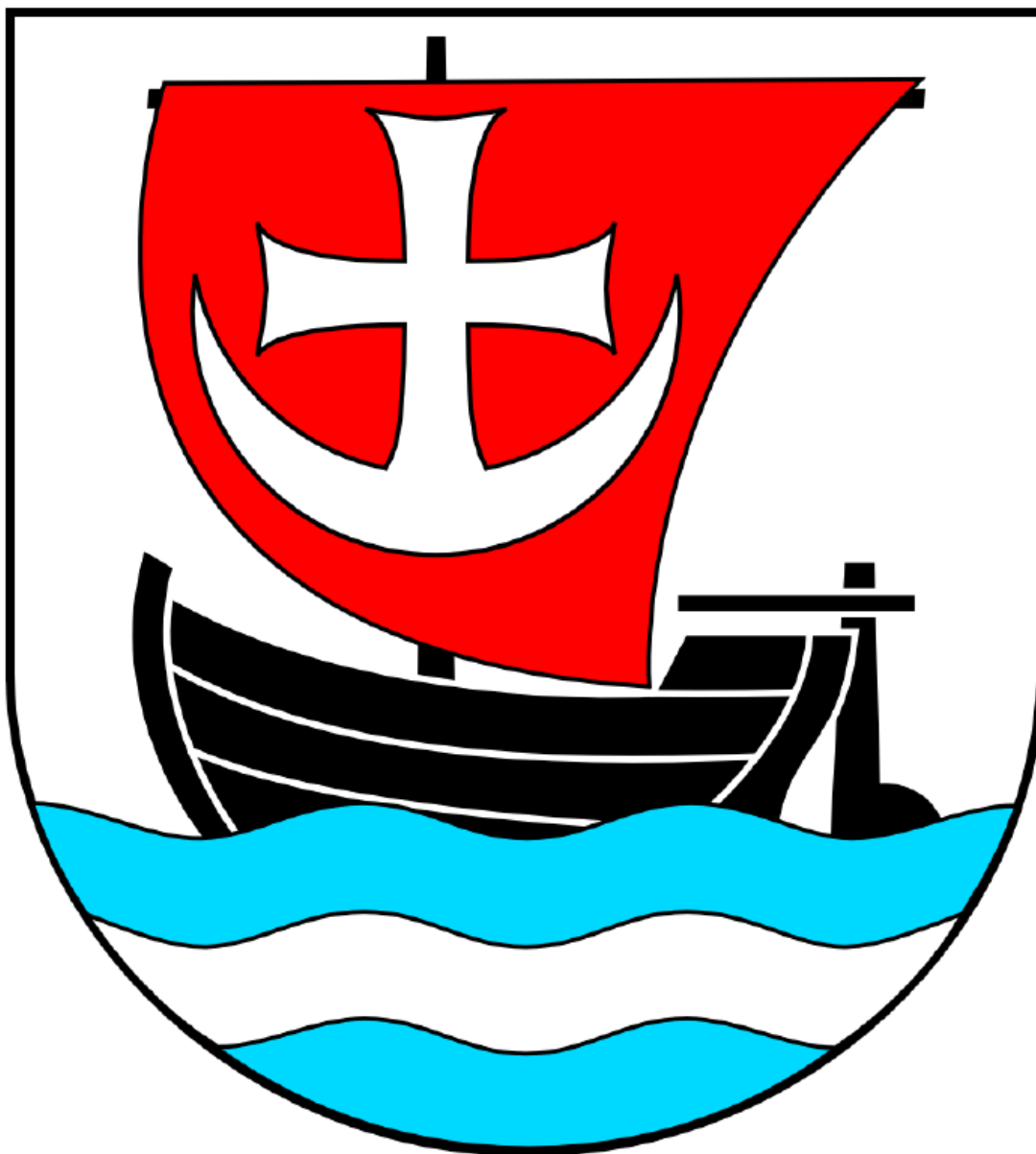
§ 15. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

Przewodnicząca Rady:

M. Kądziela

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr LIV/232/2014 Rady
Gminy Malczyce z dnia 28 października 2014 r.

Załącznik nr 1 – Rysunek projektu herbu gminy Malczyce

Pantone White
C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

Pantone Red 032
C: 0%, M: 100%, Y: 100%, K: 0%

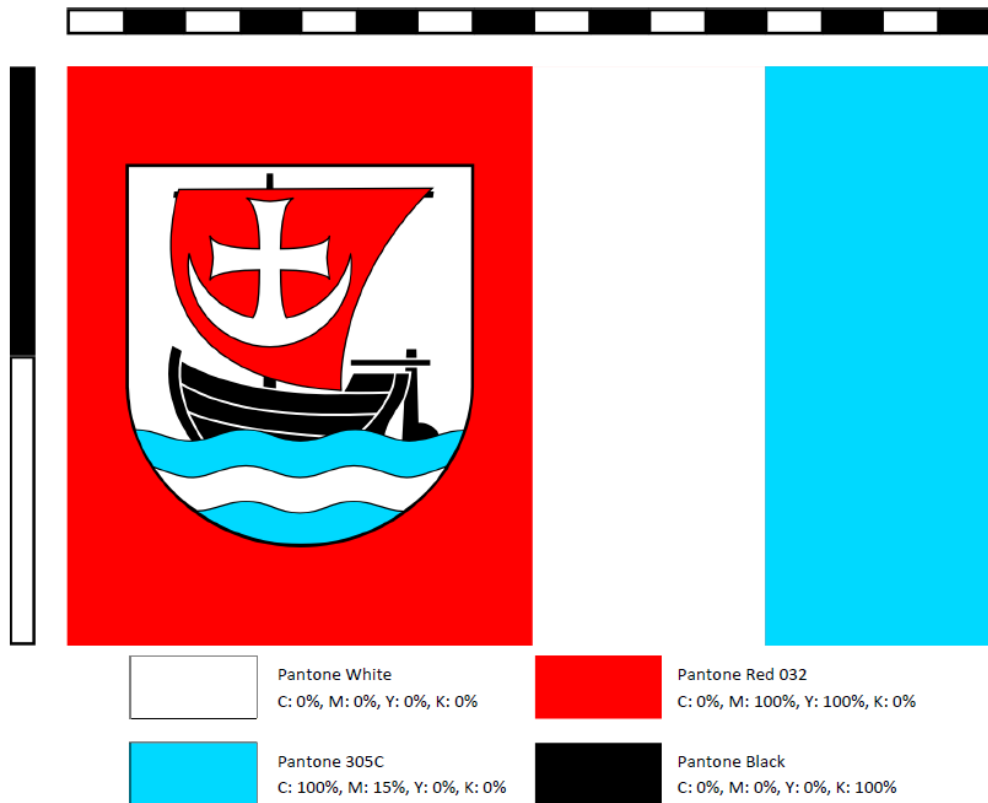
Pantone 305C
C: 100%, M: 15%, Y: 0%, K: 0%

Pantone Black
C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 100%

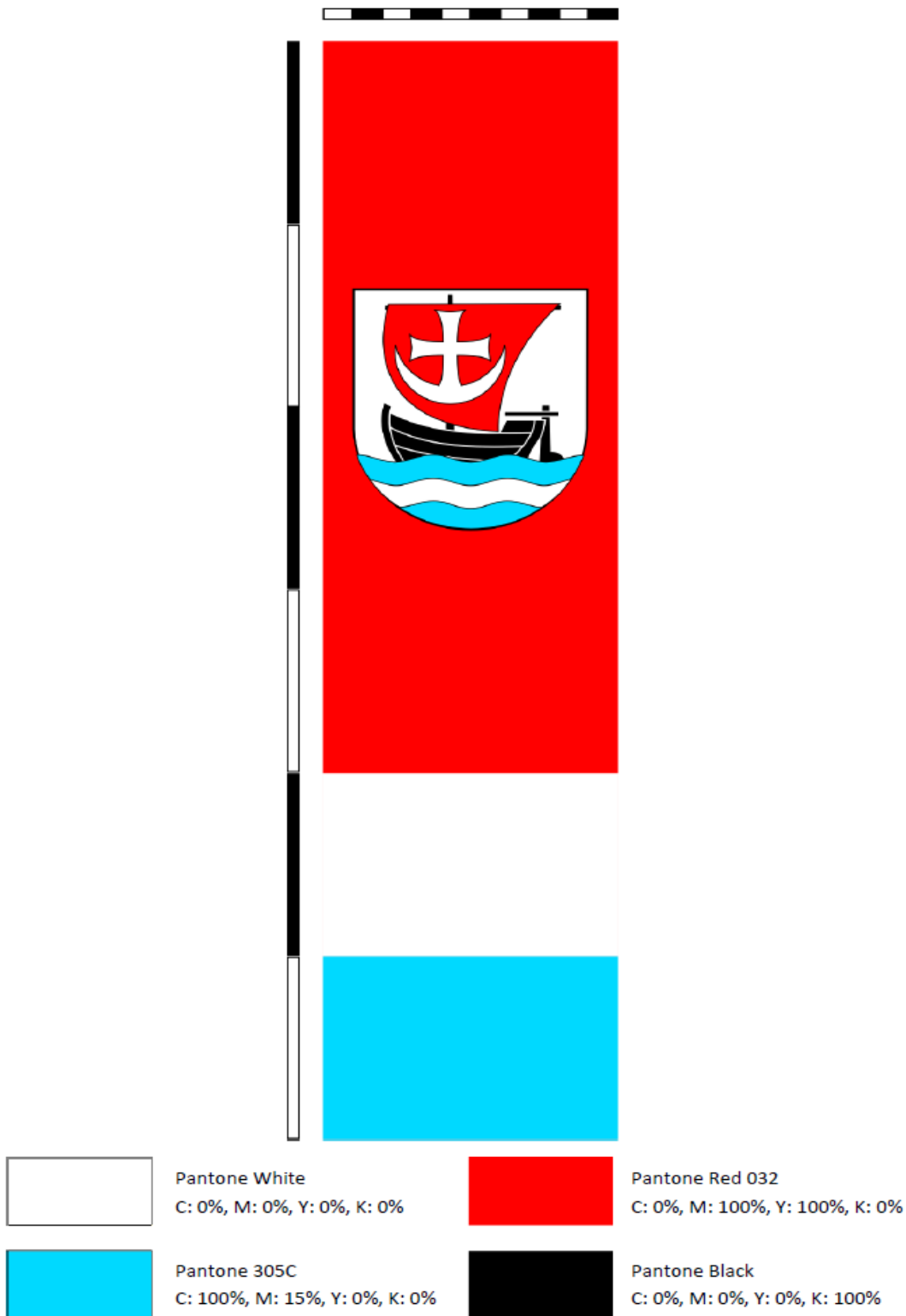
Załącznik Nr 2 do uchwały Nr LIV/232/2014 Rady
Gminy Malczyce z dnia 28 października 2014 r.

Załącznik nr 2 – Rysunek projektu flagi gminy Malczyce

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr LIV/232/2014 Rady
Gminy Malczyce z dnia 28 października 2014 r.

Załącznik nr 3 – Rysunek projektu banneru gminy Malczyce

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr LIV/232/2014 Rady
Gminy Malczyce z dnia 28 października 2014 r.

Załącznik nr 4 – Rysunek projektu Pieczęci Ozdobnej Gminy Malczyce

Ø 36 mm

1:1

Załącznik Nr 5 do uchwały Nr LIV/232/2014 Rady
Gminy Malczyce z dnia 28 października 2014 r.

Załącznik nr 5 – Rysunek projektu Pieczęci Ozdobnej Rady Gminy Malczyce

Ø 36 mm

1:1

Załącznik Nr 6 do uchwały Nr LIV/232/2014 Rady
Gminy Malczyce z dnia 28 października 2014 r.

Załącznik nr 6 – Rysunek projektu Pieczęci Ozdobnej Wójta Gminy Malczyce

Ø 36 mm

1:1

Załącznik Nr 7 do uchwały Nr LIV/232/2014 Rady
Gminy Malczyce z dnia 28 października 2014 r.

Załącznik nr 7 – Rysunek projektu łańcucha Wójta Gminy Malczyce

Załącznik Nr 8 do uchwały Nr LIV/232/2014 Rady
Gminy Malczyce z dnia 28 października 2014 r.

Załącznik nr 8 – Rysunek projektu Łańcucha Przewodniczącego Rady Gminy Malczyce

Załącznik Nr 9 do uchwały Nr LIV/232/2014 Rady
Gminy Malczyce z dnia 28 października 2014 r.

Załącznik nr 9 – Rysunek projektu prawej strony sztandaru Gminy Malczyce

Załącznik Nr 10 do uchwały Nr LIV/232/2014 Rady
Gminy Malczyce z dnia 28 października 2014 r.

Załącznik nr 10 – Rysunek projektu lewej strony sztandaru Gminy Malczyce

Załącznik Nr 11 do uchwały Nr LIV/232/2014 Rady
Gminy Malczyce z dnia 28 października 2014 r.

REGULAMIN UŻYCIA SYMBOLI GMINY MALCZYCE

DZIAŁ I. REGULAMIN UŻYWANIA HERBU GMINY MALCZYCE

Herb Gminy Malczyce w symboliczny sposób informuje o mieszkańcach, terytorium oraz o władzach samorządowych gminy. Prezentacje herbu gminy muszą być staranne, estetyczne i godne.

- 1) Herb Gminy Malczyce – obok flagi – jest najważniejszym zewnętrznym znakiem rozpoznawczym – własnościowym gminy i symbolem lokalnej społeczności.
- 2) Herb umieszczany jest w sali obrad Rady Gminy, w pomieszczeniach Urzędu Gminy oraz na budynkach, należących do samorządowych władz Gminy Malczyce. Prawo do wykorzystywania herbu przysługuje Wójtowi i Radzie Gminy oraz podległym im instytucjom.
- 3) Herb umieszczany jest z okazji publicznych uroczystości gminnych w miejscu ich odbywania.
- 4) Herb umieszczany jest w innych miejscach za zgodą Wójta Gminy.
- 5) Herb umieszczany jest na pieczęciach herbowych, emblematkach, insygniach i innych symbolach władz samorządowych Gminy
- 6) Herb umieszczany jest na drukach urzędowych Wójta i Przewodniczącego Rady Gminy Malczyce.
- 7) Herb może być wykorzystywany w akcjach promocyjnych, prowadzonych przez agendy Gminy, działające z upoważnienia Wójta.
- 8) Użycie herbu przez instytucje, działające poza strukturami Gminy Malczyce, także przez organizacje społeczne – zwłaszcza w celach handlowych i reklamowych – może nastąpić tylko za zgodą Wójta.
- 9) Używanie herbu Gminy wymaga zachowania wzoru, kolorystyki i proporcji zgodnie z wzorcami, znajdujących się w Urzędzie Gminy Malczyce.
- 10) W pomieszczeniach urzędowych lub salach posiedzeń herb umieszcza się obok herbu państwowego, w drugiej kolejności.

DZIAŁ II. REGULAMIN UŻYWANIA FLAGI GMINY MALCZYCE

Flaga Gminy Malczyce w symboliczny sposób informuje o mieszkańcach, terytorium oraz o władzach samorządowych gminy. Należy troszczyć się aby jej prezentacje były staranne, estetyczne i godne.

- 1) Flaga Gminy Malczyce jest zewnętrznym znakiem rozpoznawczym lokalnej wspólnoty terytorialnej. Jest – obok herbu gminy – najważniejszym symbolem lokalnej społeczności.
- 2) Flaga z herbem współtworzy wystrój symboliczny sali obrad Rady Gminy oraz gabinetów Wójta i Przewodniczącego Rady Gminy.
- 3) Flagę Gminy podnosi się z okazji świąt państwowych i uroczystości lokalnych na budynkach lub przed budynkami, będącymi siedzibą samorządowych władz gminnych oraz w miejscach publicznych, wskazanych przez władze Gminy.
- 4) Flagę Gminy w dni powszednie podnosi się na budynkach władz gminnych.
- 5) Flaga Gminy może pozostawać na maszcie od świtu do zmroku. Jeśli pozostaje dłużej, musi być dobrze oświetlona.
- 6) Flaga nie może dotykać podłoża.

- 7) W dniach żałoby, ogłoszonej przez władze państwowe lub lokalne należy:
 - a) rano podnieść flagę na szczyt masztu, a następnie opuścić ją do połowy wysokości masztu,
 - b) wieczorem podnieść flagę do szczytu masztu, a następnie powoli opuszczać na dół,
 - c) jeśli flaga umieszczona jest na maszcie skośnym należy przewiązać ją czarną wstęgą.
- 8) Na jednym maszcie można podnieść tylko jedną flagę.
- 9) W przypadku podniesienia kilku różnych flag należy kierować się następującymi zasadami:
 - a) kolejność powinna odpowiadać hierarchii – państwowa, wojewódzka, powiatowa, gminna, służbowa, inne (np. szkoły, klubu sportowego, przedsiębiorstwa),
 - b) wśród flag zajmujących w hierarchii identyczne miejsce pierwszeństwo przysługuje zawsze fladze gospodarza,
 - c) wszystkie maszty muszą być jednakowej wysokości, a odległość między masztami nie może być mniejsza niż $\frac{1}{5}$ wysokości masztu,
 - d) wszystkie flagi muszą mieć jednakową szerokość,
 - e) szerokość flagi na maszcie stojącym nie może być mniejsza niż $\frac{1}{6}$ wysokości masztu oraz nie może być większa niż $\frac{1}{4}$ wysokości masztu; szerokość flagi na maszcie skośnym nie może być mniejsza niż $\frac{1}{3}$ długości masztu oraz nie może być większa niż $\frac{1}{2}$ długości masztu.
- 10) Flaga podniesiona musi mieć czytelne barwy i godło, nie może być brudna, pomięta i postrzępiona. Flagę zużytą należy ceremonialnie spalić, co jest jedynym godnym sposobem jej zniszczenia.
- 11) Używanie flagi Gminy wymaga zachowania wzoru, kolorystyki i proporcji zgodnie z wzorcami, znajdujących się w Urzędzie Gminy Malczyce.
- 12) W pomieszczeniach urzędowych lub salach posiedzeń flagę umieszcza się obok flagi państwowej, w drugiej kolejności.

DZIAŁ III. REGULAMIN UŻYCIA PIECZĘCI OZDOBNYCH GMINY MALCZYCE

- 1) Dysponentem Pieczęci Ozdobnych Gminy Malczyce (dalej zwanej pieczęcią herbową) są samorządowe władze lokalnej wspólnoty.
- 2) W posiadaniu samorządowych władz Gminy Malczyce mogą znajdować się: tłok pieczętny do odciskania w tuszu, tłok pieczętny do odciskania w materiale plastycznym (wosk, lak) oraz tłok pieczętny do wykonywania odcisków tłoczonych w papierze.
- 3) Okrągła pieczęć herbowa zajmuje szczególne miejsce w systemie pieczęci władz samorządowych Gminy.
- 4) Odciski okrągłej pieczęci herbowej służą do uwierzytelniania szczególnie ważnych i uroczystych dokumentów, wydawanych przez władze samorządowe Gminy, a do takich należą: uchwały Rady Gminy, dyplomy i nominacje oraz umowy międzyregionalne.
- 5) Zgodę na odcisnięcie okrągłej pieczęci herbowej – zgodnie z zakresem uprawnień – wydaje Wójt lub Rada Gminy.
- 6) Odcisnięcie okrągłej pieczęci herbowej pod dokumentem kończy cykl kancelaryjnych prac nad dokumentem, jest poświadczeniem przeprowadzenia kancelaryjnej kontroli czystopisu i razem z podpisem Wójta lub Przewodniczącego Rady Gminy jest świadectwem nadania mocy prawnej postanowieniom dokumentu.
- 7) Okrągłe pieczęcie herbowe mogą być odciskane w tuszu o kolorze czerwonym, laku o kolorze czerwonym, tłoczone w papierze lub wyciskane w wosku o barwie naturalnej.
- 8) Odciski okrągłej pieczęci herbowej, wykonane w tuszu, wosku, laku lub tłoczone w papierze powinny być umieszczane na dokumencie bezpośrednio pod tekstem.
- 9) Szczególnie uroczyste dokumenty uwierzytelnione mogą być pieczęcią wykonaną w wosku umieszczoną w metalowej lub drewnianej puszcze, przywieszanej do dokumentu na jedwabnych sznurach o barwach gminy.

- 10) Miejscem ceremonialnego przechowywania i eksponowania okrągłej pieczęci herbowej jest gabinet Wójta.

DZIAŁ IV. REGULAMIN UŻYWANIA ŁAŃCUCHÓW WŁADZY GMINY MALCZYCE

Łańcuch Przewodniczącego Rady Gminy oraz Łańcuch Wójta Gminy są insygniami władzy Gminy Malczyce.

- 1) Łańcuch Przewodniczącego Rady Gminy używany jest podczas uroczystej sesji Rady Gminy.
- 2) Łańcuch Wójta Gminy jest używany podczas uroczystości samorządowych i państwowych.
- 3) W każdym przypadku, kiedy łańcuchy nie są używane są deponowane u pracownika Urzędu Gminy odpowiadającego za ich zabezpieczenie.

DZIAŁ V. REGULAMIN UŻYWANIA SZTANDARU GMINY MALCZYCE

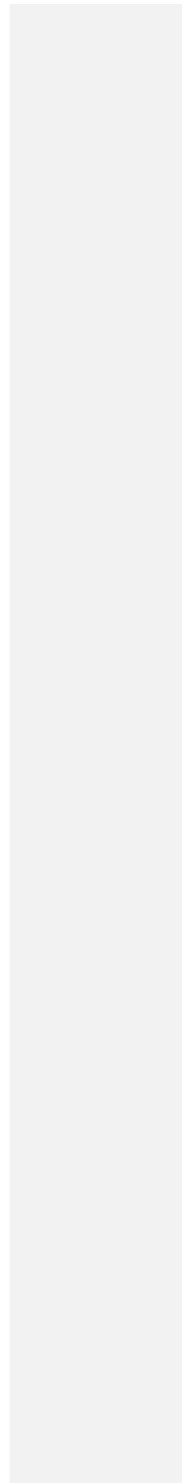
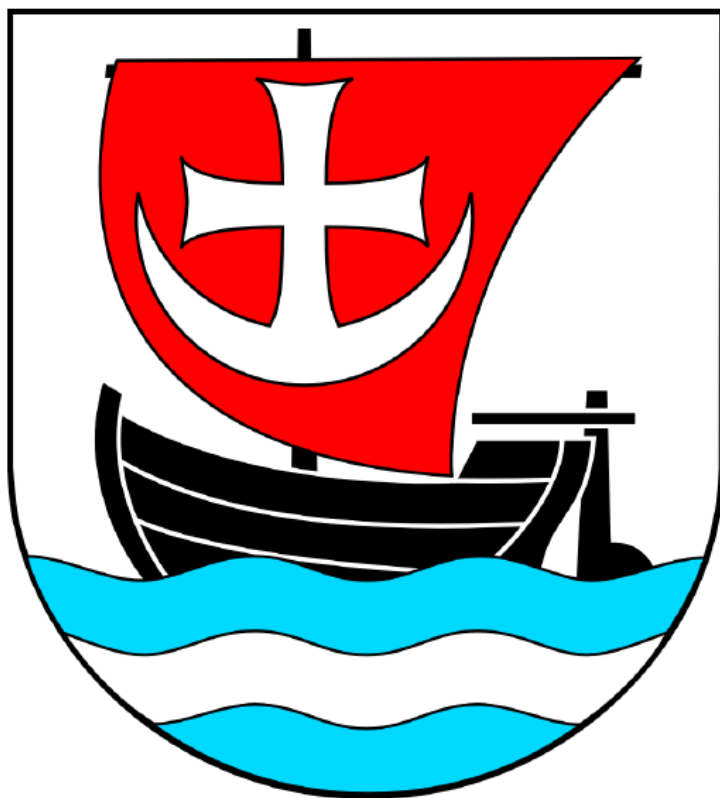
Sztandar jest uroczystym weksylium Gminy Malczyce.

- 1) Sztandar Gminy Malczyce umieszczany jest w miejscach obrad Rady Gminy Malczyce oraz podczas uroczystości, świąt oraz rocznic państwowych i samorządowych, gdy bierze w nich udział Rada *in gremio* lub upoważniony jej organ.
- 2) O użyciu sztandaru decyduje Przewodniczący Rady.

Załącznik Nr 12 do uchwały Nr LIV/232/2014 Rady
Gminy Malczyce z dnia 28 października 2014 r.

Załącznik nr 12

Uzasadnienie heraldyczno-historyczne
projektów symboli gminy Malczyce

Wprowadzenie do heraldyki

Słowo herb pochodzi z czeskiego *erb*, co z kolei jest kalką niemieckiego *Erbe*, oznaczającego dziedzictwo. Już sama etymologia tego określenia wskazuje na sposób w jaki herby pojawiły się w naszym kręgu kulturowym. Te graficzne znaki związane były początkowo tylko z rodami rycerskimi, używane przez nie jako znaki rozpoznawcze na polu bitewnym. Pomysł powstał prawdopodobnie w dobie wypraw krzyżowych, kiedy zachodziła potrzeba odróżnienia od wroga obcego sobie rycerstwa, pochodzącego nierzadko z różnych krajów. Zbiór początkowo prostych figur szybko poszerzono, inspirując się m.in. zaobserwowanymi w czasie krucjat wzorami na orientalnych dziełach sztuki. Do Polski, herby dotarły w XIII wieku, prawdopodobnie z Niemiec i Czech przez Śląsk¹.

Herby miejskie pojawiły się w naszym kraju niemal równocześnie z rodowymi. Nowe formy samorządności nadawane miastom od XIII wieku wymagały wprowadzenia dla ich odpowiedniej symboliki, podkreślającej ową samorządność. Herby miejskie umieszczano głównie na pieczęciach².

Herby ziemskie, które są głównym obiektem naszego zainteresowania, symbolizować miały wszelkie terytoria, różniące się rozmiarami i rangą polityczną. Najstarsze herby ziemskie w Polsce pojawiły się jako herby księstw dzielnicowych w XIII wieku. Pierwsze znane przedstawienie pochodzi z co najmniej 1222 roku i zawiera konną postać księcia Kazimierza I opolsko-raciborskiego, trzymającego tarczę ze śląskim orłem. Użycie tego ptaka w różnych wariantach szybko stało się powszechne na ziemiach polskich. Dawne herby księstw niejednokrotnie przekształciły się w herby województw i niektóre ich elementy możemy podziwiać do dzisiaj³.

Gminy są uprawnione do posiadania herbu dopiero od 1990 roku, zgodnie z ustawą z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, której odpowiedni punkt mówi, że w gestii gminy leży: *podejmowanie uchwał w sprawach: herbu gminy, nazw ulic i placów publicznych oraz wznoszenia pomników*⁴. Należy zauważyć, że ustawa z niewiadomych powodów omijała flagi. 29 grudnia 1998 r. zmodyfikowano ten zapis. Stosowny artykuł otrzymał nowe brzmienie: *Jednostki samorządu terytorialnego mogą ustanawiać, w drodze uchwały organu stanowiącego danej jednostki, własne herby, flagi, elementy oraz insygnia i inne symbole*. Wzory symboli, o których tu mowa, muszą być ustanawiane, co mocno zaakcentowała nowela do ustawy, w zgodzie z zasadami heraldyki, weksylologii i z uwzględnieniem miejscowej tradycji historycznej. Symbole przyjęte przez lokalne władze ustawodawcze podlegają zaopiniowaniu, co też określiła poprawiona ustawa, przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej⁵. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji rozporządzeniem z dnia 20 stycznia 2000 r. powołał 13-to osobową Komisję Heraldyczną, czuwającą nad poprawnością projektowanych herbów. Wnioski wpływające do Komisji Heraldycznej powinny zawierać barwne projekty rysunkowe herbów i flag (po dwa egzemplarze), ich opis, uzasadnienie merytoryczne oraz tekst uchwały o przyjęciu projektów przez jednostki samorządowe⁶. Opinia Komisji Heraldycznej – zgodnie z prawem – powinna zostać sformułowana w ciągu trzech miesięcy od złożenia prośby.

¹ A. Znamierowski, *Insygnia, symbole i herby polskie*, Warszawa 2003, s. 29

² A. Znamierowski, *Insygnia, symbole i herby polskie*, Warszawa 2003, s. 64

³ A. Znamierowski, *Insygnia, symbole i herby polskie*, Warszawa 2003, s. 86-88

⁴ *Dziennik Ustaw*, 1990, nr 16, poz. 95, art. 18, pkt. 13

⁵ *Dziennik Ustaw*, 1998, nr 162, poz. 1126, art. 5

⁶ S. K. Kuczyński, „Komisja Heraldyczna rozpoczęła działalność”, *Biuletyn PTH*

Podstawowe zasady heraldyki

Heraldyka polska nigdy nie wypracowała jednolitego systemu heraldycznego, ani żadnego powszechnego zbioru zasad. Tworząc herby trzeba postępować zgodnie ze wskazówkami proponowanymi przez autorów współczesnych publikacji o charakterze heraldycznym, którzy zasady tworzyli w oparciu o niekompletne prace dawnych heraldyków polskich i opracowania zachodnie.

Podstawowymi elementami herbu są tarcza i godło. Kształty tarczy herbowej zmieniały się na przestrzeni lat. Pierwsze tarcze na ziemiach polskich, tak zwane gotyckie miały, zgodnie z ówczesną stylizacją, spód wycięty w łuk ostry. Wiek XV i Renesans przyniosły powrót do form Antyku, między innymi do łuków półkolistych i tak właśnie wycięte są spody ówczesnych tarcz – tak zwanych hiszpańskich. W zestawieniu tym pominiemy następną modę umieszczania herbów na wyszukanych tarczach o barokowo i rokokowo zdobionych kartuszach. Kolejnym typem tarczy, który nas interesuje jest XVIII i XIX wieczna tarcza francuska, upowszechniona w polskiej heraldyce przez twórców Albumu Heroldii Królestwa Polskiego, tworzących nowe herby na potrzeby miast, które dokumentację swych herbów utraciły. Tarcza ta jest niemal prostokątna, z zaokrąglonymi dolnymi rogami i małym ostrzem pośrodku spodu⁷.

Współcześnie zaleca się projektowanie herbów z wykorzystaniem tarczy hiszpańskiej, ze względu na jej prostotę, przejrzystość i względną pojemność, oraz nawiązanie do złotego wieku w historii Polski.

Godło, czyli figura kładziona na tarczy, to najistotniejszy element herbu. Zasadniczo każda figura, poddana odpowiedniej stylizacji, może stać się godłem herbowym. Oczywiście należy unikać takich absurdalnych i niekojarzących się z heraldyką figur jak pojazdy czy fabryki. Godło, lub godła powinny być umieszczone centralnie i wypełniać tarczę herbową, ale nie dotykać do brzegów (wyjątkiem są tu np. przedstawienia wody, ziemi, lub murów obronnych). Nie zaleca się stosowania dodatkowych podziałów tarczy celem umieszczenia kilku godeł (poza wyjątkami), ale umieszczenie figur na jednym, wspólnym polu⁸.

Ścisłym regułom podlegają też barwy w herbie. W Polsce wyróżnia się 7 tak zwanych tynktur heraldycznych: złoto, srebro, czerwień, błękit, zieleń, czerń. Czasami dodaje się do tego barwę cielistą, purpurową i brunatną. W powyższym wyliczeniu wyróżnia się dwa metale – złoto i srebro, zaś resztę określa się mianem barw. Oczywiście najszlachetniejsze są kolejno złoto i srebro. Czerwień, jako barwa życiodajnej krwi, również stoi wysoko w hierarchii kolorów. Łączenie barw i metali reguluje zasada alternacji heraldycznej, która zabrania sąsiedzowania dwóch barw i dwóch metali. Wyjątkiem jest barwa czarna i cielista, które mogą sąsiedzować ze wszystkim. Zasada alternacji ma na celu wyróżnienie godeł z tarczy, tak aby herb był czytelny nawet z dużej odległości. Obowiązuje ona również w przypadku flag^{9 10}.

Pokrótkie należy powiedzieć też o języku opisywania herbów, zwanym blazonowaniem. Podstawową jego własnością jest opisywanie herbu od strony rycerza trzymającego tarczę, w związku z tym strony w opisie są odwrotne niż te, wynikające z rysunku. Kolejne zasady blazonowania, zaproponowane przez Alfreda Znamierowskiego, opisywanie nakazują rozpocząć od podania barwy pola, następnie zaś – figur. Barwy figur podajemy po określeniu ich nazwy i położenia. Istnieją położenia niektórych godeł,

⁷ P. Dudziński, *Alfabet heraldyczny*, Warszawa 1997, s. 16

⁸ A. Znamierowski, *Insignia, symbole i herby polskie*, Warszawa 2003, s. 29

⁹ P. Dudziński, *Alfabet heraldyczny*, Warszawa 1997, s. 38-42

¹⁰ A. Znamierowski, *Insignia, symbole i herby polskie*, Warszawa 2003, s. 35

uznawane za standardowe i wówczas ich nie określamy. Na przykład dla miecza jest to położenie ostrzem w dół. W przypadku położenia odwrotnego do naturalnego, używa się określenia „na opak”. Miecz ostrzem w górę będzie zatem położony na opak. Istnieje 9 głównych stref, które określają położenie figur w herbie. Są to kolejno – prawy górny róg, środek głowicy, lewy górny róg, na prawo od środka, środek tarczy (położenie standardowe), na lewo od środka, na prawo od ostrza, ostrze (podstawa), na lewo od ostrza. Nazwy tych miejsc nie są ustalone i dopuszcza się inne określenia, jeśli tylko opisują one położenie precyzyjnie¹¹.

¹¹ A. Znamierowski, *Herbarz Rodowy*, Warszawa 2004, s. 79-85

Charakterystyka gminy Malczyce

Rysunek 1: Mapa Gminy Malczyce¹²

Gmina Malczyce leży w centralnej części województwa dolnośląskiego w północno-zachodniej części powiatu średzkiego (śląskiego). Graniczy z gminami: Środa Śląska, Wołów, Prochowice, Ruja i Wądroże Wielkie. Przez gminę przebiegają ważne szlaki komunikacyjne: droga krajowa nr 94 Wrocław – Legnica, droga wojewódzka nr 345 do Strzegomia i drogi powiatowe nr 2066D Malczyce – Chomiąża – Środa Śląska i droga nr 2191D łącząca się z drogą wojewódzką nr 338 do Wołowa na trasie której znajduje się most w Lubiążu łączący oba brzegi rzeki Odry. Przez Malczyce przebiega ważna zmodernizowana w 2011 r. linia

¹² Źródło: Gmina Malczyce

kolejowa E-30 Wrocław – Legnica – Drezno oraz wzdłuż odrański szlak wodny floty śródlądowej z Gliwic do Szczecina. Geograficznie gmina położona jest w zachodniej części Wysoczyzny Średzkiej. Jej południowy koniec sięga Równiny Kostomłotów, natomiast północna schodzi do Doliny Odry. Wysoczyzna Średzka jest zachodnią częścią Niziny Śląskiej o charakterze lekko falistej równiny sandrowej i moreny dennej z licznymi pagórkami keomowymi. Najwyższe wzniesienie znajduje się w południowej części gminy w rejonie Dębic i jest to Debrnik 180 m n.p.m. i Żarnik 173 m n.p.m. Najniższy 96 m n.p.m. stanowi rzeka Odra, która płynie ze wschodu na zachód aby poniżej Malczyce zmienić bieg na kierunek północny. Same Malczyce są usytuowane we fragmencie Pradoliny Odry, która w północno - zachodniej części ulega zwężeniu, co jest związane z przekroczeniem wału Wzgórz Trzebnickich¹³. Większość powierzchni gminy pokrywają grunty rolne z niewielkimi płacami leśnymi. Są to lasy mieszane z przewagą drzew liściastych. Gleby są tu w dużej części lessowe pozwalające na uprawę pszenicy, rzepaku i innych zbóż oraz roślin okopowych. Jeszcze do roku 2005 tzn. kiedy zlikwidowano cukrownię "Małoszyn" w Malczycach znaczny procent areалу stanowiła uprawa buraka cukrowego. Obecnie uprawa tej rośliny stopniowo zanika. Północną granicę stanowi Odra i jej dopływ, Średzka Woda. W skład gminy wchodzi 9 sołectw: Chelme, Chomiąży, Dębice, Kwietno, Malczyce, Mazurowice, Rachów, Rusko, Wilczków, oraz 2 miejscowości niesołeckie: Szymanów i Zawadka. Siedzibą władz gminy, oraz jej największą miejscowością są Malczyce, które skupiają ponad połowę mieszkańców. Na powierzchni 52,57 km² mieszka tutaj około 5987 ludzi¹⁴.

Warunki przyrodnicze w gminie

Gmina Malczyce znajduje się w strefie klimatu regionu nadodrzańskiego, gdzie średnia temperatura roczna przekracza 14⁰ C a suma opadów 550 - 600mm. Przeważają wiatry z kierunków zachodnich i północno - zachodnich. Przez obszar gminy płynie rzeka Odra, stanowiąca naturalną, północną granicę gminy. Dwie mniejsze rzeki to lewostronne dopływy Odry, Cicha Woda i Średzka Woda. W ujściu tej ostatniej znajduje się część Parku Krajobrazowego Dolina Odry II, obejmująca tereny zalewowe. Znajdują się tutaj mokradła porośnięte łąkami i skupiskami wodnolubnych drzew takich jak wierzyby karłowe i olchy tworząc charakterystyczne dla tego regionu tzw. lasy łęgowe. Lasy zajmują na terenie gminy stosunkowo mały obszar ok. 12%. Szlachetne gatunki drzew to: dąb, brzoza, sosna i buk. Roślinność chroniona w lasach Doliny Odry to min. śnieżyczka i przebiśnieg. Ciekawostką przyrodniczą jest występujący barwinek i bluszcz, który można spotkać często w parkach podworskich na terenie całej gminy¹⁵.

Zabytki gminy

Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa, do rejestru zabytków na obszarze gminy wpisanych jest kilka obiektów, o zróżnicowanym charakterze¹⁶:

- Zespół pałacowy, 1820, XIX-XX w. w Chelmie,
- Kościół parafialny. p.w. św. Michała Archanioła, XIV, XVII w. w Chomiąży,
- Kościół filialny p.w. św. Jadwigi, XV w. w Dębicach,
- Zespół pałacowo-folwarczny, XVIII, XX w. w Dębicach,
- Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. p.w. Chrystusa Króla, 1891 w Kwietnie,

¹³ Gmina Malczyce - monografia krajoznawcza PTTK Wrocław 1987

¹⁴ Bip Gminy 2014r

¹⁵ Red. Z. Pilch, *Informator Monografia Gminy Malczyce*, Malczyce, 2002, s. 10-11

¹⁶ Listy Narodowego Instytutu Dziedzictwa

- Zespół pałacowy, 2 poł. XIX w. w Kwietnie,
- Kościół parafialny, p.w. św. Niepokalanego Poczęcia NMP, 1904-1905 w Malczycach,
- Kościół ewangelicki, ob. prawosławny p.w. Zwiastowania NMP, 1907 w Malczycach,
- Zespół pałacowy, 2 poł. XIX i XX w. w Rachowie,
- Kościół par. p.w. Matki Boskiej Różańcowej, 1320, 1705, 1905 w Wilczkowie,
- Zespół folwarczny, 2 poł. XIX w Wilczkowie.

Fot 1: Zespół pałacowy w Chelmie¹⁷

Fot 2: Kościół w Chomiąży¹⁸

Fot 3: Zespół pałacowy w Dębicach¹⁹

Fot 4: Kościół w Malczycach²⁰

Fot. 1: Pałac w Kwietnie²¹

¹⁷ Fot.: Wikimedia Commons

¹⁸ Fot.: Wikimedia Commons

¹⁹ Fot.: Wikimedia Commons

²⁰ Fot.: Wikimedia Commons

²¹ Fot.: polskiezabytki.pl

Rys historyczny gminy Malczyce

Zarys ogólny

Tereny gminy Malczyce należą do obszarów najdawniejszego osadnictwa na ziemiach śląskich. Badania archeologiczne ujawniły ślady osadnictwa pochodzące z epoki brązu szczególnie kultury łużyckiej (1300 – 400 lat p.n.e.) oraz okresów halsztackiego (650 – 400 lat p.n.e.) rzymskiego (0 – 375 r. n.e.) i wczesnego średniowiecza (lata 570 – 1250 n.e.) Obszar gminy związany na styku organizacji plemiennych Ślęzan i Trzebowian.

Po wprowadzeniu w życie testamentu Bolesława Krzywoustego w 1138 roku, okolice Malczyc trafiły do księstwa śląskiego, z którego następnie w 1248 wydzielono się ostatecznie księstwo wrocławskie i legnickie. Od tego czasu, aż do XIX wieku, Malczyce i większość pozostałych wsi gminy administracyjnie związane były z Legnicą. Jedynie Chomiąża, Rachów i Wilczków objęte były administracją Wrocławia.

Najstarsza wzmianka o terenie gminy pochodzi z 1175 i dotyczy wsi Chomiąża. Malczyce wzmiankowane były po raz pierwszy w 1202 r. W dokumencie zapisanym na pergaminie wymienionych jest 42 miejsc i miejscowości w tym Paruum Maluts (łac. nazwa Malczyc):

Wrocław, (po 1 marca) 1202. Cyprian, biskup wrocławski, na prośby opata lubiąskiego Konrada wylicza miejscowości należące do parafii kościoła św. Jakuba w Lubiążu, do kościoła klasztorowego tamże i do kościoła św. Piotra we Wrocławiu²².

W innym datowanym po 23 maja 1202 informuje:
Henryk Brodaty książę śląski zatwierdza klasztorowi w Lubiążu darowizny swego ojca i innych darczyńców, oznacza granice ujazdu klasztorowego, oraz dodaje własne darowizny²³.

Karol Maleczyński w przypisie do tego dokumentu²⁴ zaznacza, że dokument nie wspomina, jaki kształt miały znaki oznaczające granice włości. Być może były to krzyże jakimi oznakowano w 1209 roku posiadłości klasztoru na Piasku we Wrocławiu.

Miejscowości na terenie gminy były przeważnie własnością prywatną bądź klasztorną. Miejscowe rody szlacheckie nie posiadały tutaj wielowioskowych kluczy. Często ich główne siedziby znajdowały się poza terenem dzisiejszej gminy. Miejskowa własność klasztorna należała do klasztorów w Trzebnicy i Lubiążu. W Archiwum Państwowym we Wrocławiu²⁵ znajduje się oryginalne pismo datowane na luty 1217 w którym czytamy:

Wawrzyniec, biskup wrocławski, stwierdza, że Idzi scholastyk wrocławski w imieniu biskupa wyznaczył granice kościołów klasztoru w Lubiążu i sam przeprowadził podział uprawnień parafialnych między kościoły św. Jana na targu w miasteczku (Lubiąż), PMarii w Słupie i PMarii w Ujeździe²⁶.

W dokumencie tym wymienia szereg miejscowości w tym min. miejscowości znajdujące się w granicach dzisiejszej gminy Malczyce i są to: *Chomesa* (Chomiąża), *Malsici* (Malczyce), *Dambici* (Dębice). Niektóre wsie już od średniowiecza miały charakter przemysłowy lub pełniły funkcje osad folwarcznych. W roku 1392 wraz z resztą Śląska, tereny gminy trafiły pod administrację czeską.

W roku 1675 zmarł ostatni książę legnicki z dynastii Piastów. Jego domena została włączona do Cesarstwa. Po roku 1675 istniał tytuł baronów i hrabiów legnickich, który nosili

²² Kodeks Dyplomatyczny Śląska tom I lata 971 - 1204 r 1956 nr 90

²³ Kodeks Dyplomatyczny Śląska tom I lata 971 - 1204 r 1956 nr 91

²⁴ Kodeks (...) nr 91 p.30

²⁵ sygn. rep 91 nr20

²⁶ Kodeks Dyplomatyczny Śląska tom I lata 971 - 1204 r 1956 nr 182

potomkowie księcia Jana Chrystiana brzeskiego i jego morganatycznej małżonki Anny Jadwigi Sitsch. Jednakże cesarz nie uznał praw Augusta hrabiego legnickiego do księstwa legnickiego – potomstwo ze związków morganatycznych nie mało praw dziedziczenia. August zmarł w 1679, jako ostatni męski potomek Piastów.

W wyniku trzech wojen śląskich (w latach 1740 – 1763) większa część Śląska wraz z księstwem legnickim stała się własnością Królestwa Prus, a potem Cesarstwa Niemieckiego, tracąc jednocześnie własną autonomię. Księstwo legnickie zlikwidowano jako oddzielną jednostkę. Królestwo pruskie podzielono na departamenty, a następnie na rejencje, które z kolei dzieliły się na powiaty. Okolice Malczyc trafiły do rejencji wrocławskiej i powiatu średzkiego. Znajdowały się w pobliżu granicy z rejencją legnicką.

Berlin, Dietrich Reimer, Geographische Verlagshandlung 1896

Fot. 2: Mapa okolic Malczyc, 1896²⁷

Szczególny rozwój Malczyc i okolic nastąpił na przełomie XVIII i XIX wieku i wiąże się z budową linii kolejowej Wrocław - Legnica - Drezno, regulacji rzeki Odry i rozkwit przewozów wąlbzyskiego węgla, płodów rolnych jak również budowa cukrowni, papierni, zakładów ceramicznych. W roku 1945 miejscowi masowo uciekali przed natarciem radzieckim. Wojska rosyjskie wkroczyły na Ziemię Średzką 9 lutego 1945. Od 8 maja tego samego roku rozpoczęto przekazywanie władzy polskiej administracji. Pierwszym wójtem a zarazem komendantem policji był Władysław Kryniger. Dnia 29 listopada 1946 r. utworzono Gminną Radę Narodową w Malczycach i do końca IV kwartału tego roku powstało 7 gmin zbiorczych powiatu średzkiego, z których dwie – Malczyce i Bukówek obejmowały obszar dzisiejszej

²⁷ Red. Z. Pilch, *Informator Monografia Gminy Malczyce*, Malczyce, 2002, s. 68

gminy. Po wejściu w życie ustawy z 1950 r. wprowadzającej rady narodowe, gmina była najniższą jednostką podziału administracyjnego kraju, natomiast rada narodowa - terenowym organem władzy państwowej. W roku 1954 zniesiono gminy i powołano gromady. Na obszarze gminy administrowały gromady Malczyce, Wilczków i Bukówek. Dnia 1 stycznia 1962 roku Malczyce uzyskały status osiedla o charakterze miejskim. Natomiast zmiany administracyjne przeprowadzone 1 stycznia 1972, zdegradowały miejscowość ponownie do statusu wiejskiego. Rok później reaktywowano gminy. W roku 1975 wprowadzono podział na 49 małych województw, Malczyce pozostały w okrojonym wrocławskim. W roku 1999 wprowadzono ponownie trójstopniowy podział administracyjny, z gminą Malczyce w powiecie średzkim i województwie dolnośląskim²⁸.

Chelm z przysiółkami Szymanów i Zawadka

Etymologia nazwy Chelm nie jest znana. Być może pochodzi od określenia, jakiego używano w stosunku do miejscowości leżących na wzgórzach. Szymanów to prawdopodobnie nazwa patronimiczna pochodząca od imienia Siemisz. Zawadka to spolszczona nazwa wsi *Riegel*, oznaczająca zasuwkę, zastawkę czy zawadkę. Być może nazwa związana jest z zaporą na Cichej Wodzie, której spiętrzone wody napędzały młyn. Pierwsza wzmianka o Szymanowie (*Semscice bei Stroz*) pochodzi z 1276 r., o Zawadce (*Rokinriegel*) z 1366 roku, zaś o Chelmie (*Holme*) z 1401 roku.

W roku 1366 Fryderyk Schaff zbudował w Zawadce dom z folwarkiem i stawem rybnym, które przekazał swojej małżonce Agacie.

Chelm był najwyraźniej wsią szlachecką, ponieważ zachowała się wzmianka, że w 1580 roku szlachetny Nilko von Eicke z Chelma otrzymał od opata lubiąskiego Johannesesa prawo do polowań i połowu ryb we wsiach Ujazd Dolny i Górny, należących do opactwa.

W roku 1666, w zapisie dotyczącym corocznego czynszu dominium Zawadka na rzecz proboszcza wrocławskiego, pojawiły się nazwy wszystkich trzech miejscowości – *Hulm*, *Simsdorf*, *Riegel*.

W latach 1742-51 właścicielem Chelma był Carl Heinrich von Prittwitz, w kolejnych latach właściciele zmieniali się często. W roku 1770, przez Chelm poprowadzono drogę węglową ze Strzegomia do portu w Malczycach.

W roku 1829 w Szymanowie eksploatowano złoża słabo gliniastych piachów, chociaż duża część ludności nadal trudniła się rolnictwem. W tym samym roku zbudowano w Chelmie szkołę, gdzie uczyły się także dzieci z Zawadki i Szymanowa. W spisie miejscowości odnotowano w Szymanowie: folwark z 2 domami, 3 zagrodników, 1 wiatrak, 1 kowala, 1 kamieniarza, karczmarza, 6 pracowników zagrodnika, ratusz, 3 domy, 5 zajazdów, 6 stodół i stajni, natomiast w Zawadce: 1 stary, stojący na wzniesieniu zamek, folwark, 5 zagrodników z 6 pracownikami, 2 zajazdy, karczmarza, młyn wodny, 8 stajen i stodół. W roku 1845 wzmiankowany zamek popadł w ruinę, w której w najlepszym stanie była czworokątna wieża ze sklepieniami. W ruinach wieży miało rzekomo straszyć. W 1893 dobra Chelma nabył Emil Moetiny, do którego należały one do 1945.

W roku 1900 wybudowano szosę między Ciechowem a drogą węglową, dzięki czemu Chelm stał się lokalnym węzłem komunikacyjnym. W roku 1929 majątek Zawadka został sprzedany przez Henryka Treusch von Buttler-Brandenfels Urlichowi Kadei. We wsi działał w tym czasie młyn wodny na Cichej Wodzie. W tym okresie, do roku 1937, posiadaczką Chelma była Anna Beyme. Według obowiązującego wówczas podziału administracyjnego, na

²⁸ Red. Z. Pilch, *Informator Monografia Gminy Malczyce*, Malczyce, 2002, s. 5-8

obszarze dzisiejszego sołectwa Chelmem istniały dwie gminy – Chelmem oraz Szymanów z Zawadką.

W okresie przynależności do Polski Ludowej w Chelmie powstał PGR, sklep spożywczy, Klub Rolnika, przystanek PKS. W roku 1986 było tutaj 20 gospodarstw z 150 mieszkańcami.

Jak głosi legenda, w prastarych czasach między wioskami Chelmem i Uszą, na polnej granicy jest miejsce, gdzie znajdowała się wieś Platschkau. Trzej bracia, głusi szlachcice, zarządzali, każdy osobno Chelmem, Uszą i Platschkau. Jeden z braci, właściciel majątku Platschkau zmarł bezpotomnie. Rodzeństwo podzieliło się majątkiem zmarłego. Prawdopodobnie właściciel Chelma zagarnął większą część dóbr po zmarłym. Doprowadziło to do konfliktu między głuchymi braćmi, którzy obrócili majątek Platschkau w perzynę, w myśl zasady "ani moje, ani twoje". Po wiekach czas zatarał ślady wskazujące na to, że niegdyś istniała tu jakaś wieś²⁹.

Chomiąży

Osadnictwo na terenie wsi sięga prehistorii. Odkryto tutaj ślady cmentarzyska kultury łużyckiej oraz z okresu halsztackiego. Stwierdzono osadnictwo kultur germańskich jeszcze przed kolonizacją niemiecką, o którym świadczy cmentarzysko na Młyńskiej Górze i w północnej części sołectwa. W jego rejonie odkryto artefakty z epoki kamienia.

Wieś Chomiąży bierze nazwę od słowa „*chom*”, oznaczającego gniot, przycisk, lub obrączkę na głowie, służąca do podtrzymywania ciężarów. Nazwa niemiecka, *Kumaise*, miała prasłowiańskie pochodzenie od słowa „*kummezy*”, oznaczającego dół z wodą, zarośnięty trzcinami i innymi zaroślami.

Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1175 i zapisano ją przy okazji informacji o najkrótszej i najpopularniejszej drodze z Lubiąży do Środy Śląskiej przez wieś Chomesa. W roku 1202, klasztor lubiąży wymienił wieś Clissow koło Trzebnicy na wieś Stuchowo koło Chomiąży. Wieś ta zaginęła już w XIII wieku. W roku 1224 wieś i jezioro w Chomiąży zostały przekazane przez Henryka I klasztorowi w Trzebnicy w zamian za Dobern koło Opola. Zapis ten jest według historyków fałszerstwem. W tym samym roku we wsi powstał pierwszy drewniany kościół. W XIII wieku pola wokół wsi były jałowe, a nieopłacalne uprawy dodatkowo niszczyły częste zalewy Odry. W związku z tym w 1285 roku, matka przełożona trzebnickiego klasztoru zmniejszyła podatki dla swoich poddanych w Chomiąży zapisywanej jako *Cumeysin*.

W latach 1320-37, wieś należała do klasztoru w Lubiąży, następnie ponownie do klasztoru w Trzebnicy.

W roku 1403 erygowano miejscowy kościół parafialny. Parafia objęła wieś Rusko. W roku 1410 wymienione zostało jezioro oraz wieś *Kumeyse*.

W roku 1522 miejscowy proboszcz, Hieronim Neumann, zaczął wygłaszać ewangeliczne kazania, krótko potem zamieniono kościół katolicki na zbór. Świątynie ewangeliczne zamknięto dekretem cesarza austriackiego w 1652 roku. Kościół w Chomiąży stał się kościołem katolickim. W latach 1693-96, z fundacji matki przełożonej klasztoru w Trzebnicy, powstała nowa świątynia.

W roku 1727 nowy kościół, pod wezwaniem Św. Michała Archanioła, został poświęcony. W 1786 zapisano wzmiankę o pierwszej szkole w Chomiąży, będącej własnością klasztoru w Trzebnicy.

²⁹ Red. Z. Pilch, *Informator Monografia Gminy Malczyce, Malczyce, 2002, s. 45-49*

W roku 1810 nastąpiła sekularyzacja dóbr kościelnych w Prusach. Zarówno kościół jak i szkoła trafiły pod patronat państwa. W XIX wieku do parafii w Chomiąży należały m.in. Malczyce.

W czasach PRL mieszkało tutaj około 400 mieszkańców. Stało 98 domów, 35 gospodarstw indywidualnych, działała spółdzielnia drobiarska, Klub Rolnika, sklep spożywczy i OSP. Mieszkańcy zatrudnieni poza rolnictwem pracowali w Malczycach, Prochowicach i Środzie Śląskiej³⁰.

Dębice

Nazwa wsi pochodzi od słowa „dąb”, i oznacza miejsce porośnięte dębami. Po raz pierwszy wieś została wymieniona w 1217 roku, jako *Dambici*. Dębice były własnością rycerską, w roku 1276 należały do Rinolda von Themenitz.

W 1371 właścicielem był Heinrich von Biberchein, zaś w latach 1450-1627 rodzina von Ecke.

W roku 1581 we wsi było 10 gospodarstw, zaś grunty należały do obszarnika ziemskiego i wchodziły w skład majątku rycerskiego. W centrum wsi znajdował się kościół p.w. Św. Jadwigi, będący filią kościoła we Wrocisławicach. W czasach Reformacji zamieniono go na kościół ewangelicki, zaś w 1654 ponownie na katolicki.

W roku 1770 przez Dębice przeszła droga węglowa ze Strzegomia do Malczyc, co wpłynęło na nasilenie komunikacji wozami i wzrost usług karczmarских.

W roku 1800 ówczesny właściciel, von Pertenkau uporządkował teren folwarku i wybudował pałac, który od roku 1933 pełnił funkcję szkoły. W roku 1813 wojska francuskie spaliły ewangelicki kościół w Kwietnie, katolicy użyczyli im swojej świątyni w Dębicach. W roku 1817 wieś, dotychczas w powiecie strzegomskim, trafiła do powiatu średzkiego. W roku 1895 wieś przeszła na własność fabrykanta Karola Scheiblera.

W 1945 roku przez wieś przeszły oddziały 5 dywizji pancерnej II Armii Wojska Polskiego. W Polsce Ludowej zorganizowano tutaj szkołę podstawową, bibliotekę, Klub „Ruchu”, sklep spożywczy, przystanek PKS i PGR. Działo 40 gospodarstw indywidualnych. Wieś zamieszkiwało 400 osób³¹.

Kwietno

Nazwa wsi jest topograficzna i oznacza miejsce występowania kwiatów. Wieś wzmiankowana po raz pierwszy jako *Blumrode* w roku 1355. Nie wiadomo, kiedy założono miejscowy kościół, w roku 1524 już istniał i przeszedł na własność ewangelików.

W roku 1770 przez wieś przeprowadzono tzw. Drogę Węglową, którą przez ponad 100 lat transportowano węgiel z Zagłębia Wałbrzyskiego przez Strzegom do portu w Malczycach.

W 1813 roku wojska francuskie spaliły miejscowy kościół ewangelicki. W roku 1817 Kwietno trafiło do powiatu średzkiego. Trzy lata później Karol Scheibler odbudował świątynię ewangelicką. W roku 1891 zakończyła się budowa stylizowanego na zamczysko pałacu w Kwietnie, realizowana przez Karola Scheiblera. W roku 1894 właścicielami dóbr byli nadal Scheiblerowie. Właściciele zarządzali majątkiem w sposób nowoczesny. Pola orano pługami zaprzęgniętymi w maszyny parowe. Działyły dwie cegielnie i hodowla bydła oraz świń. W Kwietnie funkcjonowały dwa hotele.

³⁰ Red. Z. Pilch, *Informator Monografia Gminy Malczyce*, Malczyce, 2002, s. 50-58

³¹ Red. Z. Pilch, *Informator Monografia Gminy Malczyce*, Malczyce, 2002, s. 59-62

W 1945 roku nocowały we wsi oddziały II Armii Wojska Polskiego. W czasach PRL stworzono tutaj m.in. sklep spożywczy, Klub Rolnika, Stację Oceny Sadzeniaków, leśnictwo, Ochotniczą Straż Pożarną, PGR i przystanek PKS. W pałacu działała szkoła podstawowa. Mieszkańcy oprócz pracy w rolnictwie, dojeżdżali do zakładów w Malczycach, Środzie Śląskiej i Prochowicach³².

Mazurowice

Nazwa wsi pochodzi od imienia *Masor*. Pierwsze ślady osadnictwa w rejonie dzisiejszych Mazurowic pochodzą z ok. 800 roku. Pierwsz wzmianka o miejscowości pochodzi z 1202 roku (tzw. Registry Śląskie). W roku 1227, miejscowości należała do Cystersów z Lubiąża, sprowadzonych tutaj w 1163 roku.

Mazurowice od 1403 należały do parafii w Rusku. W latach 1427-32 w okolicach Środy Śląskiej miały miejsce najazdy wojsk husyckich. Spłonęła m.in. wioska Hartenstein koło Mazurowic.

W latach 1523-25 w okolicy rozprzestrzeniała się Reformacja. Mazurowice i Rusko przeszły na wiarę ewangelicką, historia obu miejscowości od tego momentu zaczęła się ze sobą nierozzerwalnie łączyć. Z okresu tego pochodzi wzmianka o drodze pocztowej do Malczyc. Począwszy od roku 1598, wieś należała do rodziny von Rothkirch, posiadaczy ziemskich, którzy wiele uczynili dla rozwoju Mazurowic i Ruska, wybudowali kuźnię, młyny wiatrakowe oraz gospody przy dworze.

W roku 1618, ziemia średzka była pod panowaniem Habsburgów, którzy walczyli z Reformacją. W czasie wojny trzydziestoletniej, wieś została spalona.

W wyniku wojen śląskich w latach 1740–45, większość Śląska przeszła pod panowanie pruskie do roku 1945. Wieś ucierpiała ponownie w czasie wojny siedmioletniej w latach 1756 – 1764. Przemierzające się armie nakładały kontrybucje i na inne sposoby nękały miejscową ludność. Mieszkańcy ucierpieli także z powodu zarazy ospy, tyfusu i czerwonki w latach 1760-80. W okresie tym, przez wieś biegła ważna droga wojskowa.

W latach 1806 – 1807, okolice Malczyc i Ruska zostały spustoszone przez wojska francuskie. W roku 1817, wieś znalazła się w powiecie średzkim. W roku 1820 droga przez wieś była częścią ważnego traktu handlowego Wrocław – Berlin, Mazurowice stały się stacją pocztową dla pocztylionów i dylizansów. W roku 1834, miejscowy dwór zaczął eksploatację złoża gliny, niewielka cegielnia przy głównej szosie pracowała do 1906. Budowa linii kolejowej w roku 1845 spowodował spadek ruchu na drodze przez wieś. W roku 1865 przy dworze zbudowano gorzelnię, wykopano także dwie studnie na Wilczej Górze, oraz zbudowano rurociąg. W roku 1867 zbudowano nową cegielnię w rejonie obecnych odstojników cukrowni.

W roku 1902 otwarto linię kolejową Malczyce – Jawor. 18 lat później podłączono wieś do sieci średniego napięcia 10 kV zasilanej ze stacji w Rachowie. W 1921 cegielnia pod nazwą „Zakłady Ceglarskie Malczyce” została sprzedana Malczyckiej Papierni. Dwa lata później otwarto linię kolejową Malczyce – Lubiąż, oraz utwardzono drogę do Lasowic. W latach 1925 – 1929 wybudowano nowoczesną szkołę ludową i remizę strażacką, oraz leśny cmentarz przy drodze do Lasowic. W roku 1928 w północnej i wschodniej części wsi zbudowano nowe osiedle domków. 23 października 1930 powołano w Mazurowicach Związek Jeniecki. 12 listopada 1933, 93% mieszkańców wsi opowiedziało się za wystąpieniem Niemiec z Ligi Narodów. W roku 1938 ochotnicy z Malczyc i okolic uczestniczyli w zajmowaniu czeskich Sudetów. W sierpniu 1939, poborowi z Mazurowic zostali powołani na front.

³² Red. Z. Pilch, *Informator Monografia Gminy Malczyce*, Malczyce, 2002, s. 63-67

Wieś została zajęta przez wojska radzieckie w kwietniu 1945, administracji polskiej wieś została przekazana latem 1945. Pierwszym polskim sołtysem był Jan Lamch, zaś pierwszym polskim dyrektorem Szkoły Podstawowej był Jan Byrka. Utworzono Kolchoz, a potem SKR. Zmiana nazwy z Mazerwitz na Mazurowice nastąpiła jesienią 1945. W latach 1945-46 miało miejsce sukcesywne wysiedlanie Niemców, spalony dwór oraz szereg zabytkowych budynków został rozebrany na cegły. W roku 1950 zlikwidowano cmentarz ewangelicki. W roku 1975 zlikwidowano OSP w Mazurowicach. W latach 1980-85 miała miejsce budowa kościoła w oparciu o dzwonicę z 1933 roku. Mazurowice były w tym okresie początkowo w parafii Malczyce, następnie zaś Wilczków. Mazurowice obchodziły w roku 2002 800 lat udokumentowanego istnienia³³.

Malczyce

Nazwa wsi pochodzi od imienia „Malisz”. W roku 1202, książę Henryk I otrzymał od swojego ojca, Bolesława w darowiźnie posiadłość malczycką, zarządzaną przez klasztor w Lubiążu. W skład posiadłości wchodziły m.in. jeziora z bobrami. Inna wzmianka wymienia miejsce nad Odrą, należące do klasztoru w Trzebnicy, gdzie założono osadę rybacką, późniejsze Malczyce. W dokumencie z XII wieku mowa o Malczycach jako ośrodku produkcji piwa. Wieś określano w tych czasach nazwami Malschicz lub Malsici. W roku 1245, książę Bolesław przekazał Malczyce klasztorowi w Lubiążu w zamian za Barschdorf koło Legnicy. Wieś była wówczas wolną posiadłością, ale nie mogli się w niej osiedlać Niemcy. W roku 1267 wymieniono Malczyce jako miejsce przeprawy przez Odrę, prawdopodobnie promowej. Wymiana handlowa na Odrze miała już kwitnąć w XII i XIII wieku. Od roku 1380, w Malczycach mogli osiedlać się niemieccy chłopci, co potwierdzają zapiski z 1389 i 1407.

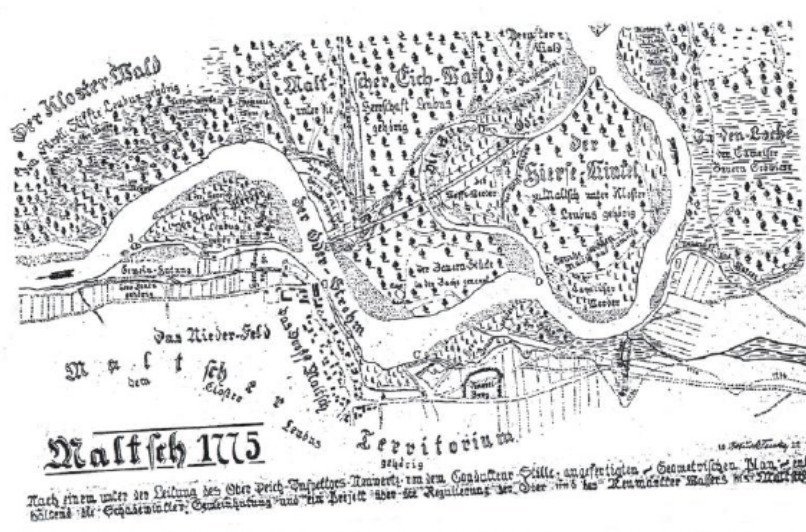
Malczyce, należące dotąd do parafii w Rusku, zostały w 1405 włączone do parafii w Chomiąży przez księcia legnickiego. Rok 1412 był czasem wielkich budów w dobrach lubiąskiego klasztoru. W tym czasie powstały nowe zabudowania klasztorne w Lubiążu, zaś w Malczycach powstał jaz wodny i młyn z urządzeniami do przemiału zbóż. Młyn ten został zniszczony przez Husytów w 1428. Pozostałości po nim przetrwały jednak aż do 1930 roku. W roku 1471, Malczyce wymieniono jako osadę rybacką w dobrach klasztoru lubiąskiego, w której znajdowała się karczma, piekarnia, rzeźnia, krawiec i rzemieślnik wykonujący broń.

W roku 1580, wieś nadal należała do cystersów z Lubiąża, zaś zarządcą dóbr był niejaki Johan Quaschnitz. Kolejnym zarządcą, wymienianym w 1592, był Georg Hermas.

Malczyce wraz z okolicą ucierpiały znacznie w czasie wojny trzydziestoletniej, zakończonej w 1648. Wieś była wyludniona, zaś pola leżały odłogiem. Pozostało 8 rodzin żyjących w zniszczonych domostwach. W szkole uczyli się jedynie 6 i 7-latkowie, zaś pozostali, włącznie z nauczycielem, usuwali zniszczenia wojenne.

W roku 1700, Malczyce były już posiadłością rycerską i należały do pana Gotfryda Gasto von Gastenau, a później do pana von Uechtritz. Handlowano w tym okresie solą. W ciągu dwóch lat powstały dwa magazyny soli, które służyły przez następne 200 lat. W roku 1725 Jan Bath von Flemming sprzedał posiadłość malczycką Jerzemu Wilhelmowi von Nastitz, który po 9 latach przekazał ją ponownie, na krótko, klasztorowi w Lubiążu.

³³ Ustalenia własne

Rys. 1: Mapa sytuacyjna Malczyc z 1775r z charakterystycznym meandrowaniem rzeki Odry³⁴

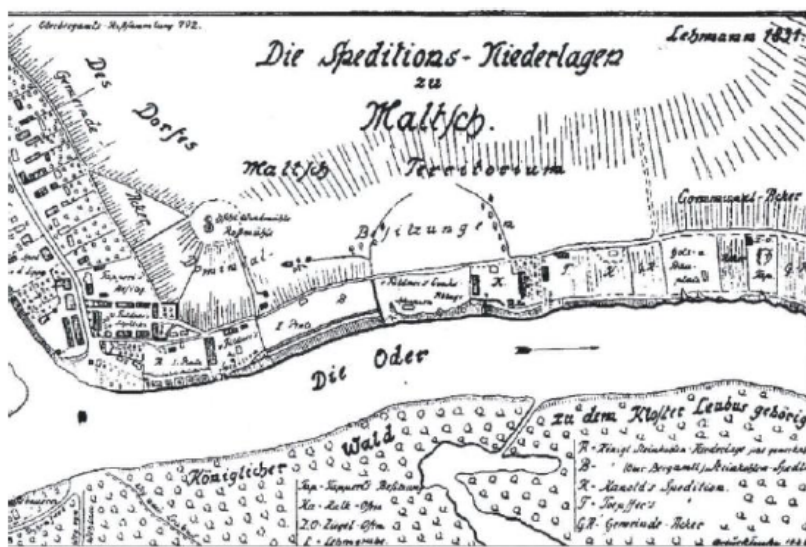
W latach 1735-43 właścicielem był Jan Karol Gerlach, zaś po nim, w latach 1743-82 Fryderyk Wilhelm Bone. Następnymi właścicielami byli spadkobiercy Bonego, w tym rodzina Giersbergów. Osada liczyła w tym czasie 1700 mieszkańców, funkcjonował Sąd Wiejski. Pod koniec XVII wieku, Malczyce uzyskały prawo do składowania towarów nad Odrą, dzięki czemu miejscowość ponownie korzystała z ruchu handlowego na Odrze. Malczycki port konkurował z portem we Wrocławiu i Frankfurcie nad Odrą. W roku 1742 w Malczycach urządzono główny skład węgla kamiennego z Zagłębia Wałbrzyskiego. Jedną z największych składnic powstała w 1750 roku. W latach kolejnych założono kolejne składnice węgla i innych materiałów opałowych, należące do następujących przedsiębiorstw: Spilttgerbert'skie Przedsiębiorstwo Handlowe Berlin (1772), Królewskie Śląskie Przedsiębiorstwo Spedycyjne Węgla Kamiennego (1783), Królewskie Przedsiębiorstwo Spedycyjne Węgla Kamiennego (1787), Królewska Administracja Drewna Opałowego (1788). W roku 1790 zakończono budowę drogi węglowej z Wałbrzycha przez Strzegom do Malczyc. Rocznie transportowano tą drogą do malczyckiego portu ponad 10 000 wozów z węglem. Korzystały na tym przedsiębiorstwa przewozowe. W tym okresie w osadzie funkcjonowały oprócz portu i składów także gorzelnie, magazyny soli i piece wapienne. Wiek XVIII był okresem wielkiego rozwoju miejscowości. Rodzący się przemysł potrzebuje coraz więcej rąk do pracy. Malczyce stają się osiedlem królewskich urzędników nadzorujących handel, kupców, rzemieślników, marynarzy, armatorów, rolników, ubogiej arystokracji. Doskonale oddaje charakter szybko rozwijającej się miejscowości nadodrzański rezydent Joachim w swoim opisie z 1797 r.:

(...) my przybyliśmy do Malczyc - przedziwnej i rozwijającej się miejscowości, w której znajduje się faktoria soli, piece wapiennicze, składy węgla kamiennego z istotnymi hałdami tego mineralu oraz królewskie budynki. Wszystko to dodaje Malczycom oryginalnego wyglądu. Olbrzymie ilości ładujących i wyladowujących, mnóstwo statków na Odrze, mrowie ludzi na nabrzeżu. Wszystko to cieszy oko, przybywających i przepływających. Równocześnie widzimy ten ukształtowany przez tysiące rąk obraz miasteczka, który zachwyca każdego. Bo każdy też zgodzi się ze mną że Malczyce zasługują, aby być oglądane, opisane i wszędzie znane³⁵.

³⁴ Maltischer Heimatbrief nr 19 1957r ze zbiorów własnych Stowarzyszenia Sympatyków Malczyc i okolic

³⁵ M. Golemo, R. Skuła, *Krótki zarys historii Malczyc* opracowanie z ok. 800 lat Malczyc

W roku 1817 Malczyce, wraz z pięcioma innymi gminami włączono do powiatu średzkiego, wcześniej przynależały one do powiatu legnickiego. W roku 1821 rozwój miejscowości zahamował pożar, który przyniósł ogromne straty materialne. W roku 1843 założono w Malczycach firmę spedycyjną Toepffer, która wkrótce rozrosła się i zajęła czołową pozycję w branży. W latach 1896-98 wybudowano w Malczycach nowoczesny port śródlądowy, drugi co do wielkości w okręgu i jedyny na Śląsku oraz jedną z największych i najnowocześniejszych cukrowni na wschodzie ówczesnych Niemiec. Rozwój Malczyc ponownie przyspieszył.

Rys. 2: Mapa nabrzeża Malczyc z 1831 roku³⁶

W 1900 roku na ulicach było elektryczne oświetlenie. Pięć lat później poświęcono miejscowy kościół katolicki, który do 1916 był kościołem filialnym parafii w Chomiąży. W 1907 zbudowano też świątynię ewangelicką wg projektu znanego architekta niemieckiego Hansa Poelizga, którą w roku 1951 zamieniono na cerkiew prawosławną dla wysiedlonych w czasie akcji „Wisła” Łemków. W roku 1911 zbudowano w Malczycach zakład produkcji celulozy i opakowań. W okresie tym, miejscowość była ważnym węzłem kolejowym, z licznymi bocznkami do zakładów i portu. Pierwsza wojna światowa nie przyniosła większych zniszczeń miejscowości, rozwój trwał nadal. W roku 1925 zniesiono urząd wójta i powołano burmistrza. Malczyce, formalnie nadal wieś, była zatem od tej pory rządzona przez urzędnika „miejskiego”. Charakter miejski osady podkreślała zabudowa. Ulice i chodniki wyłożono kostką. Na zlecenie ówczesnego burmistrza rozpoczęto opracowanie pieczęci gminnej w oparciu o historyczne przekazy. Po 2 latach pracy w chwili wydania książki *Chronik von Maltsch a. O.*, której autorem był miejscowy nauczyciel historii Paul Gimmler zatwierdzono herb Malczyc.

W latach 20 i 30 trwała elektryfikacja Malczyc i okolicy. W przededniu II wojny światowej planowano dalszą rozbudowę infrastruktury przemysłowej we wsi. W roku 1940 działały tutaj cztery stocznie rzeczne. W roku 1945 Malczyce zostały niemal całkowicie spalone podczas walk o kontrolę nad miejscowością.

Miejski charakter osady zachował się także po wojnie.

³⁶ Ze zbiorów własnych Stowarzyszenia Sympatyków Malczyc i okolic

W roku 1970, Malczyce określane są jako osada rolniczo-przemysłowa. Żył tuż wóczas 3100 mieszkańców. W dobie PRL, Malczyce stały się ośrodkiem gminy grupującym wszystkie dawne okoliczne jednostki gminne. Pełniły i pełnią nadal funkcje administracyjne, usługowe i handlowe. Działały tutaj Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Zdrowia, Dom Kultury, Zbiorcza Szkoła Gminna, Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Gminna", Spółdzielnia Kółek Rolniczych, Urząd Pocztowy, Bank Spółdzielczy, Posterunek Milicji Obywatelskiej, dwa bary, hotel robotniczy, kilka sklepów i warsztatów rzemieślniczych, lecznica zwierząt, boisko sportowe, dworzec kolejowy PKP i przystanek PKS. W osadzie na początku 1986 r. mieszkało 2775 osób. Działało 16 gospodarstw rolnych. Mieszkańcy poza ww. instytucjami i rolnictwem pracowali w istniejących tu zakładach przemysłowych: Cukrowni "Małoszyn", Zakładach Papierniczych, Remontowej Stoczni Rzecznej, Porcie, Zespole Spichlerzów PZZ. Część mieszkańców dojeżdżała do pracy do Środy Śląskiej, Prochowic, Wrocławia i Legnicy³⁷.

Rachów

Badania archeologiczne wykazały ślady osadnictwa kultury lużyckiej i halsztackiej.

Nazwa wsi pochodzi od „Racha”, skróconego imienia Radomir. W roku 1414 wieś o nazwie „Rathe” należała do niejakiego Validusa zwanego Lobdau. Lobdau rezydował przeważnie w Lubiatowie, w Rachowie zaś gościł rzadko.

W roku 1577 wieś, jako lenno, przeszła w ręce Schirawa z Ruska.

Kolejna wzmianka pochodzi dopiero z 1789 roku. Był tuż wóczas dworski folwark, karczmarz, 8 ogrodników, 4 ogrodników dworskich i 3 murowane z cegły domy.

W okresie Polski Ludowej w Rachowie działał PGR, kiosk spożywczy i przystanek PKS. Oprócz PGR funkcjonowało 8 większych gospodarstw indywidualnych³⁸.

Rusko

Nazwa wsi pochodzi od staropolskiego określenia „Rus”, co znaczy „rudy”. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1201 roku.

W roku 1403, rycerz Petrus de Schyraw ufundował kościół parafialny w miejscowości określanej jako „Villa Rawsaw”.

W roku 1529 kościół i parafia stały się ewangelickie. Mniejszość katolicka uczęszczała na msze do katolickiego kościoła w Chomiąży.

W roku 1811 odkryto w Rusku złoża wód mineralnych, których jakość i skład dorównywała wodom w Łądku-Zdroju. Jednakże nie rozwinęło się tuż żadne uzdrowisko, a odkrycie przeszło bez większego echa.

Trzy lata przed wybuchem II wojny światowej, przez wieś biegła droga krajowa nr 5 oraz mieściła się siedziba gminy. Uprawiano buraka cukrowego na potrzeby zakładu w Malczycach. W Rusku była tuż także gorzelnia oraz cegielnia.

W nocy z 4 na 5 kwietnia 1945 roku nocował tu 36 pułk piechoty i 3 dywizjon artylerii Wojska Polskiego.

W okresie Polski Ludowej mieszkało tu około 400 osób, domów mieszkalnych było 68, gospodarstw pełnorolnych 15. Mieszkańcy pracowali w Środzie Śląskiej, Prochowicach i Malczycach. Funkcjonował Klub Rolnika, sklep spożywczy, przystanek PKS³⁹.

³⁷ Red. Z. Pilch, *Informator Monografia Gminy Malczyce*, Malczyce, 2002, s. 68-91

³⁸ Red. Z. Pilch, *Informator Monografia Gminy Malczyce*, Malczyce, 2002, s. 94

³⁹ Red. Z. Pilch, *Informator Monografia Gminy Malczyce*, Malczyce, 2002, s. 95-97

Wilczków

Nazwa wsi pochodzi prawdopodobnie od przezwiska Wilk, popularnego w XII-wiecznej Polsce. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1251 roku, kiedy to książę Bolesław darował Henrykowi i Rippertowi zwanym Bolzen dobra Wilsow. Kolejna wzmianka pochodzi z 1297 i dotyczy kupna 11 łanów w Wilczkowie przez Hermana i Lutka de Eychelben od Alberta Bawara.

W roku 1350 po raz pierwszy jest wzmiankowany Wilczkowski kościół. W wieku XV, właścicielami dóbr Wilczków byli von Zeydlitzowie, zaś począwszy od wieku następnego, właściciele zmieniali się często. W okresie Reformacji, miejscową świątynię przejęli ewangelicy.

W roku 1770, przy skrzyżowaniu z ówczesną drogą krajową nr 5, zakończono budowę ostatniego odcinka drogi węglowej Malczyce-Strzegom.

W XIX wieku we wsi powstała imponująca rezydencja pałacowa, określana niekiedy jako zamek, którą można podziwiać do dzisiaj.

W roku 1905, wieś nabył komandor Oskar von Wentzel, którego rodzina posiadała ją do 1945 roku. Pięć lat później w miejscowości działała szkoła ewangelicka i dom starców. W roku 1931 dokonano podziału majątku. We wsi osiedlili się chłopci z Oldenburga, Brandenburgii i Meklemburgii. W ostatnich latach II wojny światowej, w zamku chroniła się część ministerstwa III Rzeszy. W nocy z 5 na 6 kwietnia 1946 roku nocował tu 36 pp i 3 darta II armii Wojska Polskiego.

W czasach PRL, w Wilczkowie działała Spółdzielnia Kólek Rolniczych, tuczarnia trzody, leśnictwo, sklep spożywczy, klub „Ruch”, OSP, przystanek PKS oraz 15 gospodarstw pełnorolnych. W przysiółku Wilczków-Kolonia znajdowała się Stacja Unasienniania Zwierząt, ujęcie wody i przystanek PKS⁴⁰. Po roku 1989 i zmianach ustrojowych nastąpiła stagnacja i likwidacja min. SKR -u

⁴⁰ Red. Z. Pilch, *Informator Monografia Gminy Malczyce*, Malczyce, 2002, s. 98-102

Tradycje heraldyczne i sfragistyczne na terenie gminy

Symbolika gminy z czasów historycznych

Miejscowości leżące dzisiaj na terenie gminy posługiwały się w przeszłości zindywidualizowanymi znakami pieczętnymi. Do czasów dzisiejszych zachowały się przekazy o pieczęciach sześciu miejscowości, z których jedna, należąca do Malczyc, została nawet poddana procesowi heraldyzacji.

Pieczęć Malczyc w znanym dzisiaj kształcie powstała zapewne w latach 20 XX wieku. Jej godłem był krajobraz z rzeką, łódką i brzegiem, na którym drzewo. Motywy nawiązywały do transportu rzecznego, będącego istotnym zajęciem miejscowej ludności już od XII wieku. W roku 1925 na zlecenie ówczesnego burmistrza rozpoczęto opracowanie pieczęci gminnej w oparciu o historyczne przekazy. Po 2 latach pracy w chwili wydania książki *Chronik von Maltsch a. O.*, której autorem był miejscowy nauczyciel historii Paul Gimmler zatwierdzono herb Malczyc, stworzony na podstawie starej pieczęci sądowej⁴¹.

Przekaz ten wskazywałby, że pieczęć Malczyc ma starsze, XIX, a może nawet XVIII-wieczne korzenie (sąd wiejski w Malczycach działał od XVIII wieku). Wizerunek z pieczęci Malczyc doczekał się nawet heraldyzacji, tzn. nadano mu barwy i umieszczono na tarczy herbowej. Oto jak na ten temat pisano w ówczesnej prasie:

In der Sitzung vom 14. Oktober 1927 beschloß die Gemeindevertretung nach warmer Befürwortung durch Bürgermeister Hoffmann, das vom Verfasser dieses Buches im Staatsarchiv Breslau gefundene Wappenbild des ältesten Maltscher Ortsgerichtssiegels als Gemeindesiegel wiederaufzunehmen. Der Entwurf auf der Titelseite der „Chronik von Maltsch a. O.“ stammt von dem Kunstmaler *Schnürpel*, Liegnitz, die Form, in welcher das Wappen in den amtlichen Siegeln und Stempeln der Gemeinde Verwendung findet, von dem bekannten Wappemaler G. Adolf Closs, Berlin-Friedenau.

Fot. 3: Fotografia z gazety *Heimat*⁴²

W dosłownym tłumaczeniu, wycinek ten brzmi:

Na posiedzeniu w dniu 14.10.1927r. przedstawicielstwo gminy postanowiło, przy gorącym poparciu burmistrza Hoffmanna, przyjęc na nowo odnalezione przez wydawcę tej książki, w archiwum państwowym we Wrocławiu, godło herbowe najstarszej malczyckiej pieczęci sądowej. Szkic herbu na stronie tytułowej "Kroniki Malczyc nad Odrą" został zaprojektowany przez artystę malarza Schnurpla z Legnicy, natomiast forma godła, która znajduje się na urzędowych pieczęciach i stemplach gminy pochodzi od znanego malarza herbów G. Adolfa Clossa z Berlina Friedenau⁴³

⁴¹ Red. Z. Pilch, *Informator Monografia Gminy Malczyce*, Malczyce, 2002, s. 68

⁴² *Heimat Brief* nr 10 ze zbiorów Stowarzyszenia Sympatyków Malczyc i okolic

⁴³ tłumaczenie Adama Haładusa

Maltsch

Rys. 3: Najstarsza reprodukcja znaku napieczętnego Malczyc⁴⁴

Rys. 4: Reprodukcja znaku napieczętnego Malczyc opracowana artystę malarza Schnurpla⁴⁵

Rys. 5: Kolorowy herb Malczyc opracowany przez Paula Gimmlera⁴⁶

Fot. 4: Autentyczna pieczęć urzędowa opracowana przez Adolfa Clossa z 1927 r.

Kolejną miejscowością na terenie gminy, której dawną pieczęć znamy, jest Kwietno. Pieczęć owalna, z legendą otokową BLVM·RODER+GER+SIGEL rozpoczętą jakby trójliściami, oddzieloną od pola pieczęci linią ciągłą. W polu pieczęci jakby kwiat z kielichem i listkami, oraz dwiema bocznymi gałązkami. Znak napieczętny nawiązywał zatem do nazwy miejscowości.

Rys. 6: Reprodukcja pieczęci Kwietna⁴⁷

⁴⁴ *Schlesische Heimat: Stadt und Kreis Neumarkt*, Hameln, Neumarkter Verein / Druckerei Neumann, 1985

⁴⁵ *Schlesische Heimat: Stadt und Kreis Neumarkt*, Hameln, Neumarkter Verein / Druckerei Neumann, 1985

⁴⁶ Ze zbiorów rodzinnych p. Gimmler.

⁴⁷ *Schlesische Heimat: Stadt und Kreis Neumarkt*, Hameln, Neumarkter Verein / Druckerei Neumann, 1985

Zachowały się reprodukcje pieczęci dóbr Mazurowice. Pieczęć okrągła, z legendą otokową HERSCH.GERICHTSAMTSSIEGEL MASERWITZ rozpoczętą ażurową gwiazdką. W polu pieczęci godło – na murawie z prawej jakby okrąg z ozdobną majuskułą B, z lewej jakby wytryskujący źródło. Znak napieczętny nawiązywać ma do przekazu, wedle którego na terenie wsi pierwsi osadnicy długo nie mogli znaleźć miejsca na studnię, co gdy w końcu się udało, uwiecznili na pieczęci.

Mazurowitz

Rys. 7: Reprodukacja pieczęci Mazurowic⁴⁸

Ciekawego godła na swej pieczęci używał Rachów. Pieczęć okrągła, z legendą otokową RACHNER GERICHTSSIGEL, oddzieloną od pola pieczęci linią ciągłą. W polu pieczęci godło – jakby Pegaz wspięty. Pochodzenie tego godła nie jest znane.

Rys. 8: Reprodukacja pieczęci Rachowa⁴⁹

Następną wsią, której historyczne pieczęcie znamy, jest Rusko. Pieczęć owalna, z legendą otokową RAUSSE-COLONIE GER SIG, zaś u dołu w dwóch rzędach NEUMARKT KREIS. Legenda oddzielona od pola pieczęci linią prostą. W polu pieczęci jakby donica z uszami i z trzema różami na ulistnionych łodygach. Znak nawiązuje zapewne do błędnego wywiedzenia nazwy miejscowości od słowa „róża” („Rose”).

⁴⁸ *Schlesische Heimat: Stadt und Kreis Neumarkt*, Hameln, Neumarkter Verein / Druckerei Neumann, 1985

⁴⁹ Op. cit.

Rys. 9: Reprodukcja pieczęci Ruska⁵⁰

Ostatnią miejscowością, której pieczęć historyczną znamy jest Szymanów. Pieczęć okrągła, z legendą otokową SIMSDORFER GERICHTSSIEGEL, rozpoczętą gwiazdką. Legenda oddzielona od pola linią perełkową. W polu pieczęci tarcza z nieokreślonym obiektem, być może narzędziem rolniczym, częściowo zatarta z jednej strony. Narzędzie rolnicze mogło stanowić nawiązanie do nazwy gminy, wywodzonej od imienia Siemisz, które oznaczało ziemianina, tj. rolnika.

Rys. 10: Reprodukcja pieczęci Szymanowa⁵¹

Heraldyka miejscowych posiadaczy ziemskich

W historii wsi wchodzących w skład gminy Malczyce nie pojawia się żaden znaczący i długotrwały właściciel. Dobra rycerskie i szlacheckie na terenie gminy były przeważnie jednowioskowe. Wyjątek stanowią wsie należące do klasztorów w Trzebnicy i Lubiążu, ale i w ich przypadku trudno mówić o długotrwałej i znaczącej obszarowo włości. Co ważniejsze, nie wydaje się też aby klasztory te odcisnęły jakiś bardziej znaczący ślad na terenie dzisiejszej gminy Malczyce.

Miejscowa heraldyka ziemska

W tradycje heraldyczne gminy wpisuje się naturalnie miejscowa heraldyka ziemska. Po wprowadzeniu w życie testamentu Bolesława Krzywoustego w 1138 roku, okolice Malczyc trafiły do księstwa śląskiego, z którego następnie, w 1248 wydzieliło się ostatecznie księstwo wrocławskie i legnickie. Od tego czasu, aż do XIX wieku, okolice Malczyc administracyjnie związane były z Legnicą. Księstwu temu przypisywano interesujący herb, w którym połączono dolnośląskiego orła z białą-czerwoną szachownicą. Dodatek szachownicy pojawił

⁵⁰ *Schlesische Heimat: Stadt und Kreis Neumarkt*, Hameln, Neumarkter Verein / Druckerei Neumann, 1985

⁵¹ Op. Cit.

się w XIV wieku prawdopodobnie w wyniku skoligacenia Piastów głogowskich z dworem Bawarii. Niektóre źródła wiążą ten herb z księstwem brzeskim, które było często zjednoczone z księstwem legnickim i głogowskim.

Fot. 5: Prawdopodobnie jedno z pierwszych połączeń orła śląskiego z szachownicą w heraldyce Piastów legnicko-brzesko-głogowskich, tzw. kwartnik bawarski z XIV wieku⁵²

Fot. 6: Herb księstwa legnicko-wołowsko-brzeskiego według Siebmachera⁵³

Rys. 11: Współczesna rekonstrukcja herbu księstwa legnickiego⁵⁴

W roku 1675 zmarł ostatni książę legnicki z dynastii Piastów i ostatni Piast w linii męskiej. Jego domena została włączona do Cesarstwa. Po roku 1675 istniał tytuł baronów i hrabiów legnickich, który nosili potomkowie księcia Jana Chrystiana brzeskiego i jego morganatycznej małżonki Anny Jadwigi Sitsch. Jednakże cesarz nie uznał praw Augusta hrabiego legnickiego do księstwa legnickiego – potomstwo ze związków morganatycznych

⁵² [Monety Śląska](#)

⁵³ J. Siebmacher, *Wappenbuch* 1605

⁵⁴ Źródło: Wikipedia, autorstwo: Poznaniak

nie mało praw dziedziczenia. August zmarł w 1679, jako ostatni męski potomek Piastów. Hrabioie legnickcy posługiwali się identycznym do książąt legnickich herbem.

Rys. 12: Herb hrabiów legnickich⁵⁵

W wyniku trzech wojen śląskich (w latach 1740-1763) większa część Śląska wraz z księstwem legnickim stała się własnością Królestwa Prus, a potem Cesarstwa Niemieckiego, tracąc jednocześnie własną autonomię. Księstwo legnickie zlikwidowano jako oddzielną jednostkę. Królestwo pruskie podzielono na departamenty, a następnie na rejencje, które z kolei dzieliły się na powiaty. Okolice Malczyc trafiły do rejencji wrocławskiej i powiatu średzkiego. Krótko przed II wojną światową zaprojektowano herby dla niemieckich powiatów, ale nie udało się nam dotrzeć do herbu powiatu średzkiego (*Kreis Neumarkt*). W niektórych publikacjach dotyczących przedwojennego powiatu, jako jego symbol figuruje herb Środy Śląskiej.

Po II wojnie światowej, heraldyka ziemska poszła w zapomnienie. Dopiero po ostatniej reformie administracyjnej nowe województwa i powiaty zaczęły masowo przyjmować herby. Gmina Malczyce trafiła do województwa dolnośląskiego i powiatu średzkiego. Województwo dolnośląskie przyjęło w 2000 r. za herb znak autorstwa Michała Marciniaka-Kożuchowskiego, który następnie został poprawiony w roku 2009 według wskazań Komisji Heraldycznej przy MSWiA. Herb ten nawiązuje do historycznego herbu Górnego Śląska⁵⁶.

Rys. 13: Herb woj. dolnośląskiego⁵⁷

⁵⁵ Źródło: Wikipedia, autorstwo: Arkad, na podstawie C. Błażek, *Der abgestorbene Adel der Preussischen Provinz Schlesien*, Bd I, Nürnberg 1887

⁵⁶ Uchwała Nr XLIII/696/09 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie przyjęcia wzorów herbu i flagi Województwa Dolnośląskiego

⁵⁷ Źródło: Wikipedia, autorstwo: nieznane, wektoryzacja: Poznaniak

Powiat średzki w przyjął herb według powszechnie zaakceptowanego schematu tworzenia herbów powiatowych na Dolnym Śląsku – pół orła dolnośląskiego oraz elementy symbolizujące stolicę powiatu, w tym wypadku insygnia władzy nawiązujące do miejskiego prawa średzkiego, które swoją nazwę wzięło właśnie od Środy Śląskiej⁵⁸.

Rys. 14: Herb powiatu średzkiego⁵⁹

Aktualny herb gminy

Gmina Malczyce posługuje się aktualnie herbem zaprojektowanym w 1999 roku przez Michała Marciniaka-Kożuchowskiego. Herb ten przedstawia na tarczy dzielonej w słup, w polu prawym, złotym, pół orła czarnego, w polu lewym, błękitnym, na falach srebrnych, pół łodzi złotej z żaglem srebrnym, nad którą liście dębowe zielone. Herb w wersji dostojnej podtrzymywany przez dwa pegazy wspięte – z prawej czarny, z lewej srebrny. U dołu tarczy wstęga złota z napisem GMINA MALCZYCE GMINA czarnym. Prawa strona herbu nawiązywać ma do położenia gminy na Dolnym Śląsku, lewa do dawnego herbu Malczyc oraz warunków przyrodniczych na terenie Gminy. Pegazy wywiedzione zostały ze znaku Rachowa.

Rys. 15: Obecnie używany herb gminy Malczyce, wersja dostojna

Herb ten nie spełnia zasad polskiej stylizacji heraldycznej. Niedopuszczalne jest w nim wykorzystanie połowy orła dolnośląskiego, zarezerwowanej dla powiatów. Rysunek jest zbyt skomplikowany, a przez to nieczytelny w pomniejszeniu. Wykorzystano zbyt wiele barw, a ponadto złamano zasadę alternacji heraldycznej, umieszczając liście zielone na niebieskim polu. Trzymacze i wstęga z dewizą są nieuzasadnione historycznie. Wyraz błędem w herbie

⁵⁸ Badania własne

⁵⁹ Źródło: Wikipedia, autorstwo: Alfred Znamierowski, wektoryzacja: Bastianow

gminy dała Komisja Heraldyczna przy MSWiA, swoją opinią wydaną w roku 2004⁶⁰. Obecnie władze gminy postanowiły stworzyć nowy herb, zgodny z regułami heraldyki, a także dodatkowe, wywiedzione z niego insygnia.

Możliwości utworzenia herbu gminy

W toku postępowania, projektanci przeanalizowali różne możliwości stworzenia herbu Gminy. Biorąc pod uwagę bogate tradycje sfragistyczne miejscowości na terenie Gminy Malczyce, wydało się stosowne nawiązać do dawnych znaków pieczętnych. Ponieważ jednak nie istnieje żaden wspólny mianownik pośród używanych przez wsie gminy Malczyce godeł, jedynym słusznym rozwiązaniem wydało się nawiązanie jedynie do znaku Malczyc. Dodatkowo przemawia za tym fakt wykorzystania wizerunku łodzi w herbie używanym dotychczas.

Aby nowo projektowany herb nie był tylko symbolem siedziby władz gminnych, uznaliśmy, że po pierwsze należy znacząco odmienić (uszczerbić) wizerunek z pieczęci Malczyc, zaś po drugie uzupełnić go godłem, z jakim mogłyby się utożsamić pozostałe wsie na terenie Gminy. W konsultacji z przedstawicielami Gminy ustaliliśmy, że z herbu Malczyc pominięte zostanie wybrzeże, drzewo, oraz postać przewoźnika. Łódź zostanie pozbawiona bocianiego gniazda i chorągiewki. Rozwinięty żagiel natomiast zostanie obarczony dodatkową symboliką.

Poszukując dodatkowej symboliki rozważano motywy związane z warunkami przyrodniczymi Gminy (roślinność) i zajęciami mieszkańców. Niestety nie znaleziono w ten sposób wspólnych symboli. Wynika to zapewne po części z faktu, że gmina Malczyce jest dość rozległa południkowo, przez co tereny północne, położone nad Odrą, różnią się znacznie od terenów południowych. Dlatego też postanowiliśmy odwołać się do motywu uniwersalnego, jakim jest położenie na Dolnym Śląsku. W toku konsultacji z władzami gminy oraz Komisją Heraldyczną, doszliśmy do wniosku, że jedynym symbolem terytorialnym wystarczająco uszczerbionym, będzie znak osobisty Henryka Brodatego.

Fot. 7: Dwa zachowane warianty znaku osobistego Henryka Brodatego⁶¹

Użycie znaku Henryka Brodatego wynikało przede wszystkim z faktu, że jakiegokolwiek inne elementy dolnośląskiego orła, są godłami zbyt wysokiej rangi dla jednostki niższego rzędu, jaką stanowi gmina. Ponadto, znak Henryka Brodatego korzystnie wypełnia pustą

⁶⁰ Załącznik do Uchwały Nr 63-840/O/2004 Komisji Heraldycznej z dnia 26 listopada 2003 w sprawie projektów herbu i flagi Gminy Malczyce

⁶¹ Opr. H. Polackówna, *Roty przywileju Henryka Brodatego dla Trzebnicy [w:] Księga pamiątkowa ku czci Władysława Abrahama T.1, Lwów 1930, s. 430*

przeźren rozwinętego żagla, oraz tworzy narrację historyczną, rozciągającą się od XIII wieku – czasów Henryka Brodatego i pierwszych wzmianek o większości wsi z terenu Gminy, aż do XX i XXI wieku, kiedy to w symbolice Malczyc funkcjonowała łódź.

Herb gminy Malczyce

Powyższe rozumowanie skłania nas do przedstawienia następującego projektu herbu gminy Malczyce:

W polu srebrnym, na falach błękitno-srebrno-błękitnych, łódka czarna, z zaznaczonymi konturami desek srebrnymi, z rozwiniętym żaglem trójkątnym czerwonym, na którym znak osobisty Henryka Brodatego srebrny.

Czarna łódź z czerwonym żaglem na błękitno-srebrnych falach pochodzi ze znaku pieczętnego siedziby gminy, Malczyc. Znak osobisty Henryka Brodatego podkreśla położenie gminy na Dolnym Śląsku i stanowi symbol wspólny dla wszystkich wsi. Kombinacja obu elementów symbolizuje ciągłość historyczną terenu dzisiejszej gminy od czasów Henryka Brodatego do czasów najnowszych. Barwy herbu są takie, jak w XX-wiecznym herbie Malczyc.

Istnieje także pewna ogólniejsza symbolika heraldyczna tynktur użytych w herbie. Srebro oznacza pokorę, czystość, uczciwość, niewinność, niepokalaność, bogactwo, czerwień odwagę, waleczność, chwałę, błękit piękność, wzniosłość, pochwałę, prawość, czerń bogactwo, ale i pokorę. Niezależnie od tego, znaczenie mają też kombinacje barw. Srebrna z czerwoną oznaczają odwagę, srebrna z czarną – powściągliwość, skromność⁶². Dopuszcza się, na potrzeby poligrafii i grafiki komputerowej, wyrażanie tynktury srebrnej przez kolor biały.

Flaga gminy Malczyce

Proponujemy, aby flaga gminy była płatem o proporcjach 5:8 (wysokość do długości). Płat podzielony pionowo na pasy: czerwony, biały, błękitny, o szerokości kolejno 1/2, 1/4, 1/4 szerokości płata. Pas czerwony z herbem gminy szerokości 3/8 szerokości płata w części centralnej.

Baner gminy Malczyce

Baner gminy Malczyce to prostokątny płat materiału o proporcji 1:4 (szerokość do wysokości), będący pionowym odwzorowaniem flagi. Płat podzielony na pasy: czerwony, biały i błękitny o wysokościach kolejno 4/6, 1/6, 1/6 wysokości płata. Pas czerwony z herbem gminy w części centralnej, wysokości 9/40 wysokości płata.

Pieczenie Ozdobne gminy Malczyce

Pieczenie Ozdobne gminy Malczyce zaprojektowano w trzech wariantach: pieczęć ogólna, pieczęć Rady Gminy i pieczęć Wójta. We wszystkich przypadkach pieczenie są okrągłe, o średnicy 36 mm, z godłem herbu gminy w części centralnej oraz majuskułową legendą otokową w postaci odpowiednio: *GMINA*MALCZYCE, *RADA GMINY*MALCZYCE, *WÓJT*GMINY MALCZYCE. Przerwywnik * ma formę gwiazdy heraldycznej. Pieczenie mają średnicę 36 mm.

⁶² P. Dudziński, *Alfabet heraldyczny*, Warszawa 1997, s. 39-42

Łańcuchy władzy gminy Malczyce

Łańcuchy władzy gminy Malczyce składają się z 14 ogniów w kształcie stylizowanych dwuliści bluszczu. Pierwsze, licząc od klejnotu, stanowią ramy dla kartuszków z godłami: województwa (ogniwo 1), powiatu (dwa ogniwa flankujące ogniwo 1), oraz symbolicznych przedstawień historycznych i współczesnych zajęć mieszkańców – symbolu żeglarzy i portowców – kotwicy (kolejne heraldycznie prawe ogniwo), symbolu handlu i transportu – laski Merkurego (kolejne heraldycznie lewe ogniwo), kolei żelaznej (kolejne prawe ogniwo) oraz rolnictwa (kolejne lewe ogniwo). Klejnot łańcucha stanowi, przywieszona u dołu, plakietka z godłem herbu gminy w okrągłym polu i w kartuszu z czwórliścia bluszczu. Zewnętrzna średnica łańcucha wynosi 350 mm, wewnętrzna 220 mm, wysokość plakietki z herbem 95 mm. Łańcuchy są metalowe, wójtowski pozłacany, Przewodniczącego Rady Gminy posrebrzany. Motyw liścia bluszczu nawiązuje do faktu, że roślina ta jest często spotykaną na terenie Gminy rośliną chronioną.

Sztandar gminy Malczyce

Sztandar gminy Malczyce jest płatem kwadratowym o wymiarach 100x100 cm, obszytym frędzlą złotą szerokości 5 cm. Płat zawieszony jest na drzewcu długości 200 cm, z drewna toczonego, zwieńczonym grotem z metalu barwy złotej, w postaci stylizowanego liścia bluszczu, osadzonego na tulei. Prawa strona płata jest biała, z herbem państwowym otoczonym wieńcem z liści bluszczu zielonych u dołu i po bokach. Lewa strona płata jest czerwona, w części centralnej z herbem Gminy. U góry płata sztandaru napis majuskułowy GMINA, u dołu półkoliście MALCZYCE, nicią białą. Czcionka Bookman Old Style. Herb gminy flankują małe herby – z prawej województwa, z lewej powiatu. W rogach znajdują się godła nawiązujące do historycznych oraz obecnych zajęć mieszkańców Gminy – kolejno, zgodnie z ruchem wskazówek zegara – symbolu żeglarzy i portowców – kotwica, transportu i handlu – laska Merkurego, "uskrzydłonego koła" jako uniwersalnego znaku kolei żelaznej, rolnictwa – snop zboża.

Kwestie techniczne

Specyfikacja barw CMYK:

Srebrny	– Pantone White (CMYK C0 M0 Y0 K0)
Błękitny	– Pantone 305 C (CMYK C100 M15 Y0 K100)
Czerwony	– Pantone Red 032 (CMYK C0 M100 Y100 K0)
Czarny	– Pantone Black (CMYK C0 M0 Y0 K100)

Załączniki

1. Rysunek projektu herbu gminy Malczyce,
2. Rysunek projektu flagi gminy Malczyce,
3. Rysunek projektu baneru gminy Malczyce,
4. Rysunek projektu Pieczęci Ozdobnej Gminy Malczyce,
5. Rysunek projektu Pieczęci Ozdobnej Rady Gminy Malczyce,
6. Rysunek projektu Pieczęci Ozdobnej Wójta Gminy Malczyce,
7. Rysunek projektu Łańcucha Wójta Gminy Malczyce,
8. Rysunek projektu Łańcucha Rady Gminy Malczyce,
9. Rysunek projektu prawej strony sztandaru Gminy Malczyce,
10. Rysunek projektu lewej strony sztandaru Gminy Malczyce.

~~10.~~

